

Årsrapport 2021

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd

Seljord kyrkje

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømme

Innholdsfortegnelse

I Leders beretning.....	4
Måloppnåelse og vurderinger	4
Ressursutnyttelse	4
Utviklingstrekk og endringer som følge av koronapandemien	4
II. Introduksjon til bispedømme og hovedtall	5
Organisering	5
Formål.....	5
2 A Nøkkeltall per prosti og bispedømme totalt.....	6
2 B Utvalgte volumtall	9
2 C Nøkkeltall for årsregnskapet	11
III Årets aktiviteter og resultater	12
3 A Omtale av bispedømmets samlede aktiviteter	12
3 B 1.1 Gudstjenestelivet.....	13
3 B.1.2 Flere velger kirkelig vigsel	13
3 B 1.3 Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe	14
3 B 1.4 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.....	14
3 B 2. Flere søker dåp og trosopplæring	15
3 B 2.1 Oppslutningen om dåp holdes oppe	15
3 B 2.2 Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	16
3 B 2.3 Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe	17
3 B 3.1 Antall deltakere på konserter og kulturarrangementer.....	18
3 B 4.1.1 Flere menigheter med diakonal betjening	20
3 B 4.1.2 Inkluderende kirkeliv	21
3 B 4.2 Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	22
3. B 4.3 Arbeid med religionsdialog styrkes	23
3 B 4.4 Kirkens digitale nærvær øker	23
3.B 4.5 Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	25
3 B 4.6 Samarbeid Kirke - skole styrkes.....	25
3 B 4.7 Misjon. Antall misjonsavtaler, møtepunkt med organisasjonsliv etc.	26
3 B 5.1 Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	27
3 B 5.2 Flere engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirken, inkludert givertjeneste prosjektet	29
3 B 5.3 Kirkelige medarbeidere trives i jobben	30
3 B 5.4 Tilbud til unge i menigheten styrkes	30
3 B 6.1 Oppslutning om kirkevalg opprettholdes.....	32
3 B 6.2 Reduksjon i administrative kostnader	32

3 C. FNs bærekraftsmål	32
3 D Kort om biskopens virksomhet	33
IV Styring og kontroll i virksomheten	34
4 A HMS/Arbeidsmiljø	34
4 B Likestilling	36
4 C Vurdering av mislighetsrisiko	37
V Vurdering av fremtidsutsikter	38
VI Årsregnskap.....	39
Ledelseskommentar til årsregnskapet 2021	39
Driftsregnskapet	39
Tilskudd	39
Regnskapsrapportering	40

I Leders beretning

Måloppnåelse og vurderinger

Pandemien har ikke endret på vårt oppdrag og kjernevirksomhet. På en imponerende måte har vi klart å opprettholde virksomheten også i 2021, men under helt andre rammebetingelser enn før pandemien. Å lese trender ut fra tallmaterialet, er derfor krevende. Men særlig tallene for dåp, konfirmasjon og begravelser er ut fra forholdene gledelige. Når det gjelder dåp og konfirmanter skyldes den en stor innsats fra de ansatte som har strukket seg langt for nødvendige endringer.

Ressursutnyttelse

Bispedømmet har arbeidet aktivt for best mulig ressursutnyttelse. Tilskuddsmidlene er i sin helhet fordelt ut til menighetene. Vi har også klart å opprettholde menighetsprestetjenesten på tidligere nivå, på tross av redusert ramme som del av ny fordelingsnøkkel. Bispedømmerådet har også valgt å opprette en ny studentpreststilling ved universitetet lokalisert i Bø. Stillingen er et spleiselag med Universitetet i Sør Øst Norge.

Utviklingstrekk og endringer som følge av koronapandemien

Utviklingstrekkene vi skrev om i 2020 har fortsatt i 2021. Det gjelder særlig egne dåpsgudstjenester, økt samarbeid mellom de to arbeidslinjene og også med fagforeningene, og den digitale satsingen. I 2021 har vi sett følgende utviklingstrekk;

- Pandemiens påvirkning på kirkens digitale satsing er fortsatt merkbar og vil være det i fremtiden, men vi registrerte ikke den samme entusiasmen i 2021, antall nye produksjoner er langt lavere.
- Behovet for diakoni er større. Både Voie og Vågsbygd kirke har dette året mottatt en milliongave fra en anonym giver. I Vågsbygd har dette resultert i et treårig utadrettet prosjekt mot sårbar ungdom. Det spesielle med dette prosjektet er at menigheten har ansatt en ung muslim som arbeider i to-spenn sammen med diakonen.
- Pandemien ser ut til å ha påvirket en del staber. Behov for å arbeide med stabsfellesskap.
- Den største utfordringen er den gudstjenestefeirende menigheten, og alle de kontinuerlige tiltakene. Her er det en stor jobb å gjøre. Nye mål må settes: Første mål er å komme tilbake til slik det var før pandemien.
- Antall frivillige har også gått ned. Det gir grunn til bekymring.
- Medlemsundersøkelsen gav spennende tall for bispedømmet. Troen har ikke blitt mindre under pandemien. Det er en netto økning på 6% i de som oppgir at de tror på Gud (49%). Det høyeste antallet i landet. Antallet som ber årlig eller oftere har økt til 57%. Grønn gruppe har økt med 3%, mens rød gruppe har økt med 4%.
- Flere tiltak i Bispedømmet har fått nasjonal støtte fra kirkerådet;
  - KUP Kirkens diakonale ungdomsprosjekt i Kristiansand jobber nå målbevisst for å presentere dette konseptet for andre aktuelle byer.
  - Kirkelig Kultursenter Bø (KIRKUS) er etablert.

Vi vil også i år få benytte anledningen til å takke ansatte og frivillige i vår kirke for jobben som er lagt ned i et år som fortsatt var preget av pandemi.

Kristiansand, 28.02.2022

Stein Reinertsen

Biskop i Agder og Telemark bispedømme

Per Gunnar Pedersen

Leder i Agder og Telemark bispedømmeråd.

II. Introduksjon til bispedømme og hovedtall

Organisering

Fra 1. januar 2017 ble rettssubjektet Den norske kirke opprettet og de nasjonale og regionale organer i Den norske kirke overført fra Staten til det nye rettssubjektet.

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd er fra samme tidspunkt en del av rettssubjektet Dnk.

Agder og Telemark bispedømme er ett av i alt 11 bispedømmer i Dnk. Biskopen har tilsynsmyndighet i bispedømmet og leder prestatjenesten. Bispedømmerådet er demokratisk valgt organ på 10 medlemmer som utfører oppgaver pålagt i lov og forskrifter og utgjør, sammen med øvrige bispedømmeråd, Kirkemøtet.

Leder av bispedømmerådet var fram til desember 2021 Kai Steffen Østensen. Han fikk høsten 2021 fritak pga. politisk verv i regjeringen. Per Gunnar Pedersen ble etter dette valgt til ny leder av bispedømmerådet.

Den norske kirke har også et ungdomsdemokrati, og Agder og Telemark bispedømme har et ungdomsråd som består av 8 ungdommer valgt på Ungdomstinget / UT-konferansen. Håkon Isaksen var leder for ungdomsrådet frem til oktober 2021, da var det Liv Reidun Urtegård som tok over.

Bispedømmet var i 2021 inndelt i 9 prostier. Dette er en reduksjon på ett prosti fra 2019, hovedsakelig som konsekvens av naturlig reorganisering etter kommunesammenslåinger i tidligere Vest-Agder fylke med virkning fra 2020.

Bispedømmerådet og biskop har felles administrasjon bestående av ca. 15 årsverk ledet av stiftsdirektør Aslak Wegge. I tillegg har tre ansatte i Felles Økonomienhet (Kirkerådet) sin kontorplass ved bispedømmekontoret i Kristiansand.

Formål

Virksomhetenes formål er forankret i Kirkelovens bestemmelse om å «ha sin oppmerksomhet på alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene» og de mål som Kirkemøtet har vedtatt for Den norske kirke og som kommer til uttrykk gjennom Visjonsdokumentet «Mer himmel på jorda» og gjennom tildelingsbrev og styringsdokumenter for øvrig fra Kirkerådet.

Agder og Telemark bispedømmeråd har gjort vedtak om at visjonsdokumentet «Mer himmel på jorda» skal gjelde som visjonsdokument for bispedømmet.

I virksomhetsplan for 2020-21 er strategiske mål formulert slik:

- Gudstjenestelivet blomstrer
- Flere søker dåp og trosopplæring
- Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet
- Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
- Flere finner sin plass i kirkelig arbeid
- Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

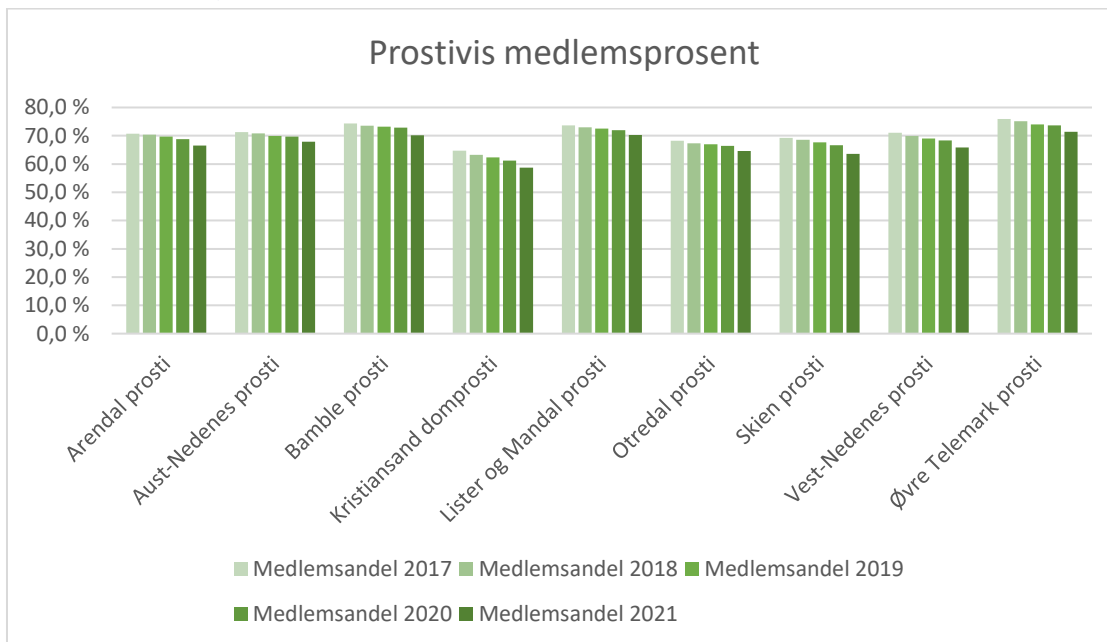
Prestetjenestens formål er at alle menigheter og lokalsamfunn skal være betjent med «Ord og sakrament», gjennom gudstjenester, kirkelige handlinger, sjelesorg, undervisning og annet som kan styrke og nære det kristelige liv.

2 A Nøkkeltall per prosti og bispedømme totalt

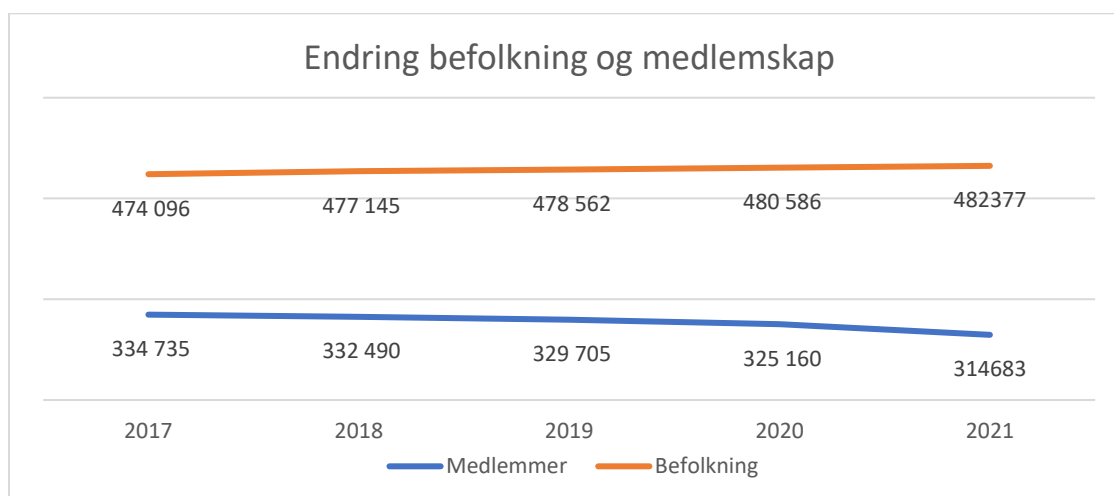
Medlemmer

Prosti	Medlemmer				
	2017	2018	2019	2020	2021
Arendal prosti	35588	35519	35299	35040	33999
Aust-Nedenes prosti	13868	13721	13509	13393	13034
Bamble prosti	21463	21166	20920	20755	20009
Kristiansand domprosti	69342	69221	68837	68344	66130
Lister og Mandal prosti	45379	44973	44694	44364	43235
Otredal prosti	16185	16038	15966	15906	15540
Skien prosti	64358	63708	63090	62431	59757
Vest-Nedenes prosti	27404	27339	27227	27247	26546
Øvre Telemark prosti	39131	38787	38144	37680	36433
Hele bispedømmet	334735	332490	329705	325160	314683

Prostivis medlemsprosent

Befolkning

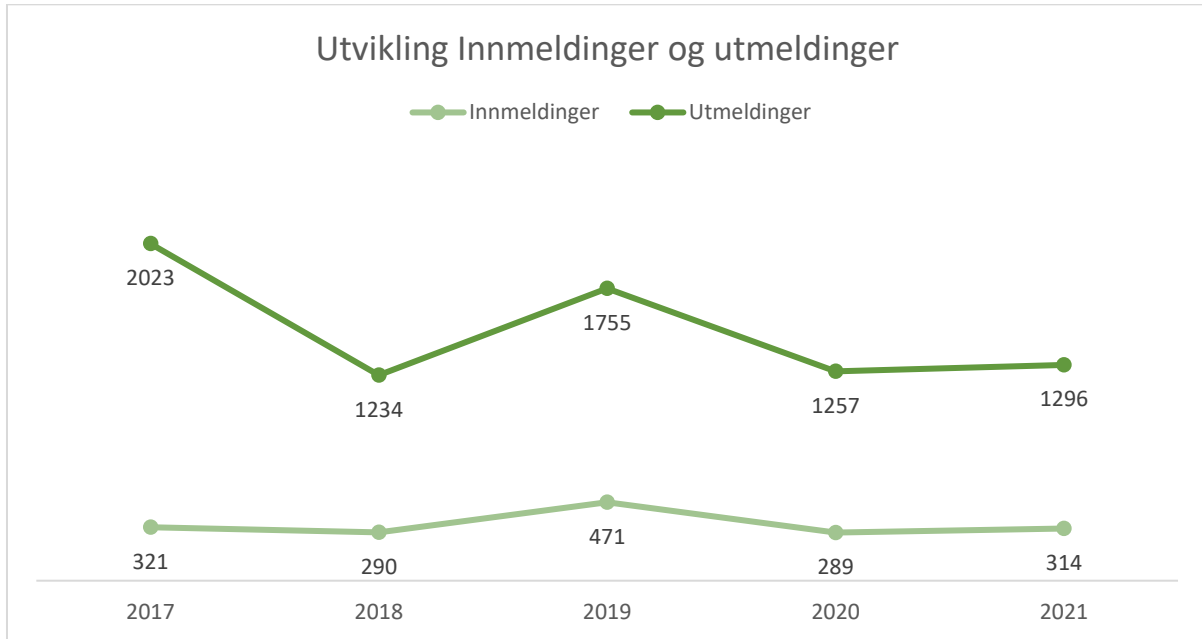

Innmeldinger og utmeldinger

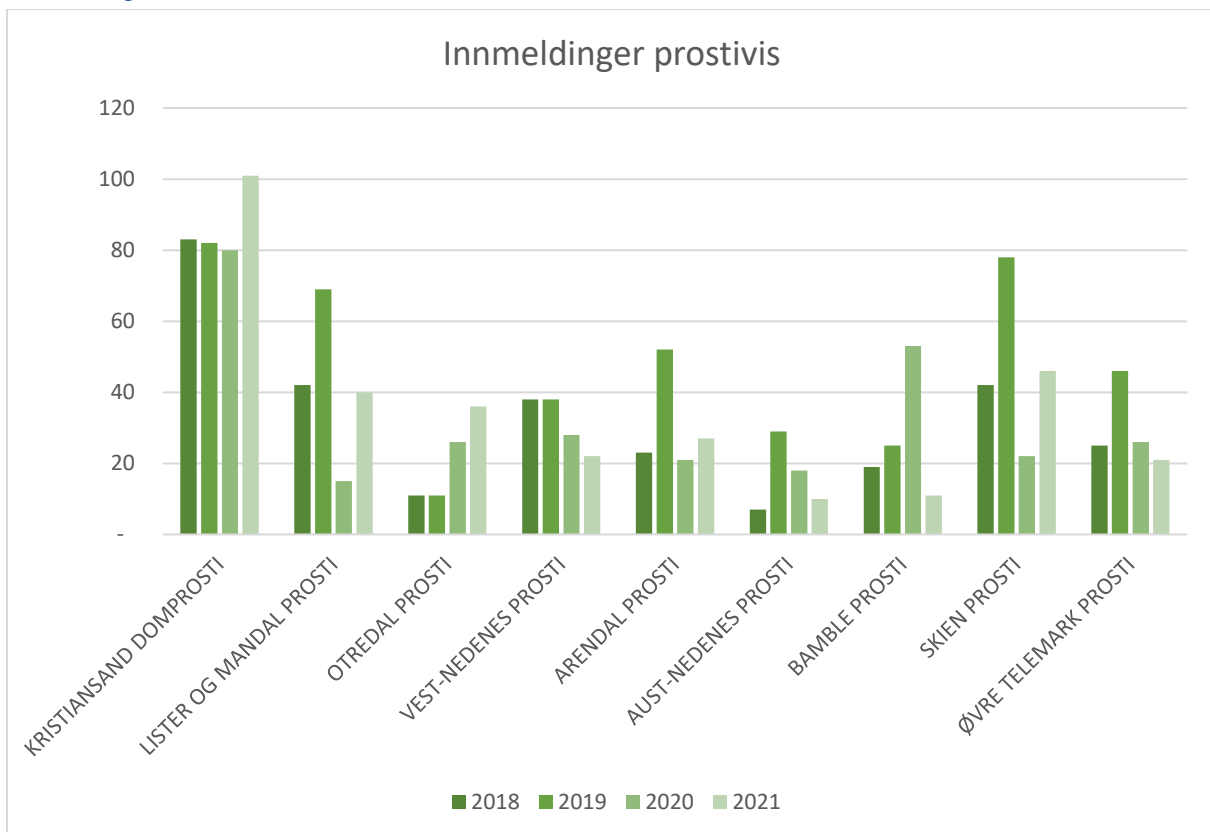
Innmeldinger og utmeldinger prostivis	Innmeldinger				Utmeldinger			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
KRISTIANSAND DOMPROSTI	83	82	80	101	385	404	352	388
LISTER OG MANDAL PROSTI	42	69	15	40	156	192	80	185
OTREDAL PROSTI	11	11	26	36	66	65	100	60
VEST-NEDENES PROSTI	38	38	28	22	100	164	118	120
ARENDAL PROSTI	23	52	21	27	119	168	51	138
AUST-NEDENES PROSTI	7	29	18	10	50	72	55	46
BAMBLE PROSTI	19	25	53	11	52	87	200	62
SKIEN PROSTI	42	78	22	46	208	312	109	192
ØVRE TELEMARK PROSTI	25	46	26	21	98	147	192	105
<i>HELE BISPEDØMMET</i>	<i>290</i>	<i>430</i>	<i>289</i>	<i>314</i>	<i>1 234</i>	<i>1 611</i>	<i>1 257</i>	<i>1 296</i>

Trend for innmelding og utmelding

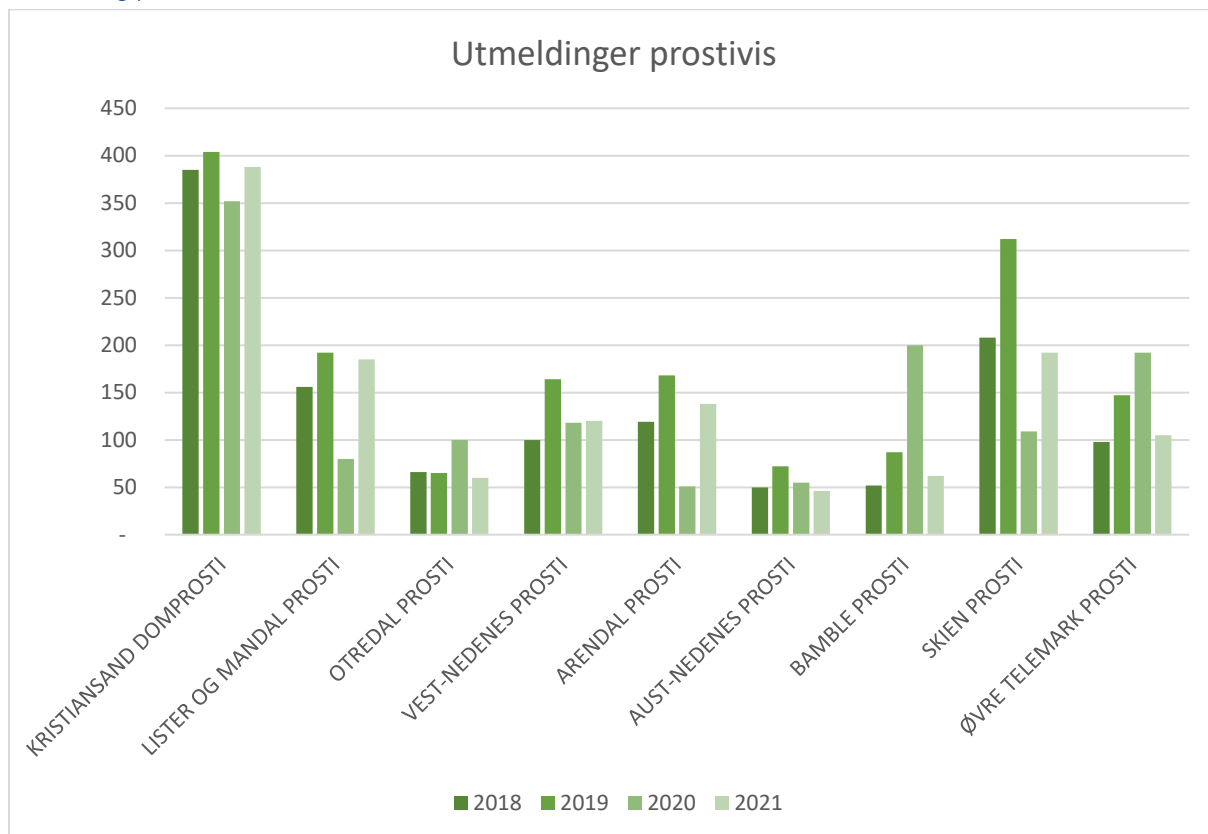

Innmelding Prostivis

Utmelding prostivis

2 B Utvalgte volumtall

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall døpte	2 964	2 798	2 526	2 584	2 174	2 375
Antall konfirmerte	3 494	3 048	3 162	3 056	2 862	3 118
Antall kirkelige vigslers	800	810	748	698	561	563
Antall kirkelige gravferd	3 533	3 539	3 505	3 369	3 296	3 224
Ant gudstj. totalt	6 648	6 505	6 393	6 513	5 396	5 702
Samlet antall gudstj. deltakere tot	666 995	639 168	601 988	612 442	291 345	267 131
Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse (Søndager, helligdager og andre gudstjenester)	100	98	94	94	54	47

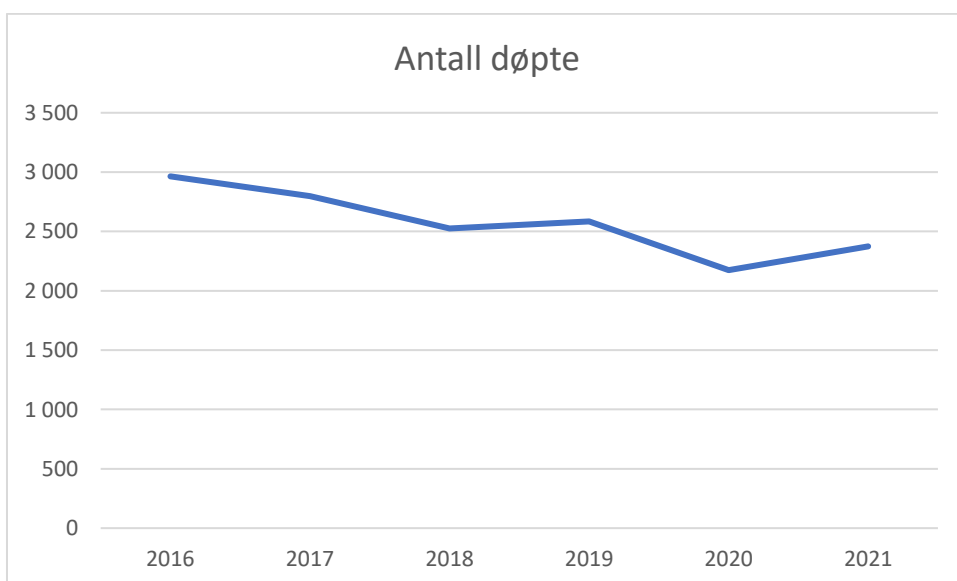
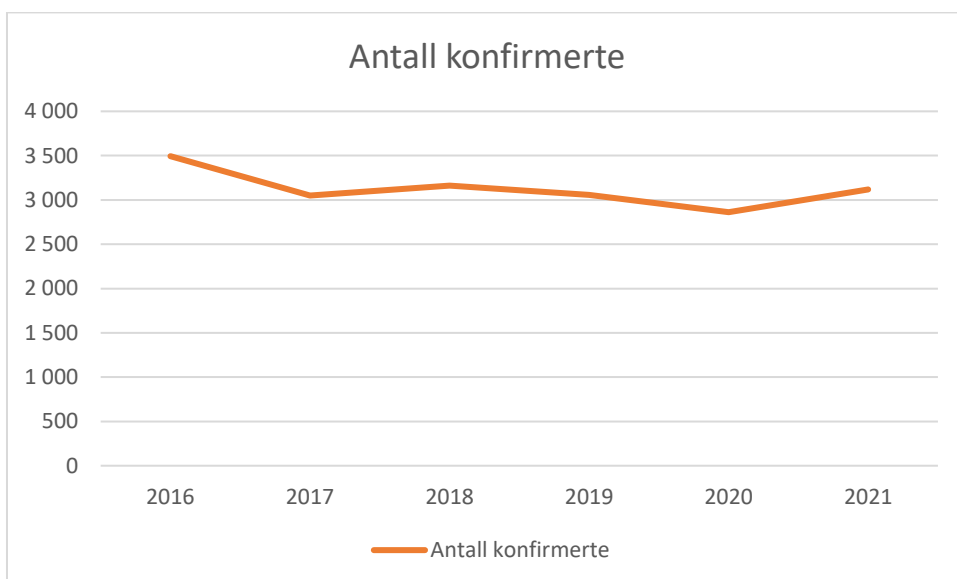
Antall døpte og årsak kommenteres under 3B 2.1

Antall konfirmerte kommenteres under 3B 2.3

Antall kirkelige vigslers kommenteres under 3B 1.2

Antall kirkelig gravferd kommenteres under 3B 1.3

Antall deltakere per gudstjeneste kommenteres under 3B 1.1

2 C Nøkkeltall for årsregnskapet

Beløp i hele tusen

Nøkkeltall for årsregnskapet	2019	2020	2021
Antall årsverk	140,73	143,63	144
-herav prestedtjeneste	125,3	129,2	129,9
Samlet tildeling budsjettgruppe 1	121 181	121 927	124 327
Netto driftskostnader	121 119	117 905	122 528
Lønnsandel av driftskostnader	91,8 %	93,8 %	92,9 %
Andel lønn brukt i prestedtjenesten	82,8 %	85,5 %	85,3 %
Lønnskostnader pr årsverk	790	770	791

Tall som gjelder prestedtjenesten, er inkl. biskopen.

Lønnsandel og lønskostnader er inkl. andre personalkostnader (kontogruppe 59*).

Driftsutgifter inkluderer refusjon/tilskudd for samarbeidsstillinger. For 2019, 2020 og 2021 er antall årsverk justert med henholdsvis 4,2, 4 og 2,9 for eksternt finansierte stillinger.

III Årets aktiviteter og resultater

3 A Omtale av bispedømmets samlede aktiviteter

Sett i lys av en fortsatt pågående pandemi kan Agder og Telemark bispedømme melde om høy aktivitet med de forutsetninger som til enhver tid har vært til stede.

Arbeidsbelastningen har opplevdes å være til dels stor, noe som gjenspeiles noe i sykefravær. Slitasjen på de ansatte merkes etter snart to år med periodevise nedstengninger, stadig nye smittevern hensyn mm. Samtidig som mange er ekstra slitne, er det andre som har vært i overkant kreative i utførelsen av arbeidsoppgaver. Det er stor slitasje i stabsfellesskapene; mye fordi det er ulikt hvordan man takler alle utfordringene knyttet til stadige avlysinger eller utsettelse.

Flere rapporterer at de har et helt arkiv klart med ideer som ikke lot seg gjennomføre, men kan tas frem når det igjen blir muligheter for det.

Det har fortsatt vært gjennomført digitale gudstjenester flere steder, men prostene rapporterer om noe nedgang på dette, som antas skyldes to ting: 1. De ansatte er slitne fordi dette krever andre ressurser. 2. Menighetene responderer med at de begynner å bli lei av alt det digitale.

En av prostene setter ord på det slik: *Det digitale tilbudet har mistet noe interesse, både for den som lager og den som ser.*

Når det gjelder gudstjenestebesøk og hvem som deltar kan det se ut som forhåndspåmelding gjør at det er de mest trofaste som møter opp, mens de mer sporadisk besøkende uteblir.

Flere menigheter melder om at drop in-dåp og egne dåpsgudstjenester er noe man ønsker å fortsette med. De har fått svært gode tilbakemeldinger på dette.

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» som ble startet av Agder og Telemark bispedømme fortsatte også i 2021. Den hadde deltakelse fra menigheter i 10 av 11 bispedømmer, og vil videreføres også i 2022.

Det er ikke vigslet noen nye kirker i 2021, men våren 2022 gleder vi oss over at nye Vennesla kirke står klar.

3 B 1.1 Gudstjenestelivet

Antall deltakere pr gudstjeneste på søn. og helligdager

Tabell: Prostivis fysisk deltakelse på gudstjenester (Søndag og helligdager). Digital deltakelse ikke medregnet i tabellen

	Gjennomsnittlig antall deltakere			
	2018	2019	2020	2021
ARENDAL PROSTI	94,1	95,1	55,9	51,6
AUST-NEDENES PROSTI	65,4	66,5	42,4	40,5
BAMBLE PROSTI	88,1	82,1	44,3	38,5
KRISTIANSAND DOMPROSTI	141,5	145,8	78,5	67,1
LISTER OG MANDAL PROSTI	106,1	105	61,2	47,2
OTREDAL PROSTI	85,1	81	46,7	35,4
SKIEN PROSTI	78,3	83,2	43,7	38,0
VEST-NEDENES PROSTI	114,6	109,8	63,9	51,2
ØVRE TELEMARKE PROSTI	62,8	65	40,3	35,9
Snitt for hele bispedømmet	92,9	92,6	53,0	45,0

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Året 2021 startet med sterke begrensninger hvor det knapt var mulig å møtes til fysiske gudstjenester, og både påske og pinse gikk før man i slutten av mai kunne åpne opp for maks 200 personer på faste tilviste plasser med en meters avstand, så ble begrensninger innført igjen med maks 50 i desember noe som gjorde at mange av julegudstjenestene ble sterkt begrenset. Med denne bakgrunn blir et snitt på 45 personer per gudstjeneste ganske bra.

I tillegg til dette har det vært gjennomført 169 digitale gudstjenester med et snitt på 300 deltakere. For mer informasjon om kirkens digitale nærvær se 3.B.4.4.

Det var vanskelig å motivere for digital satsing på nytt når vi fikk nedstengninger i desember 2021.

Det har gjennom året vært fokus på revisjon av lokal grunnordning for gudstjenesten.

Tiltak

Målet om å komme opp i snitt på 100 deltakere per gudstjeneste står fortsatt fast, men 2022 startet med noen begrensninger, så det er antagelig ikke mulig å nå dette målet for 2022.

3 B.1.2 Flere velger kirkelig vigsel

	2019	2020	2021
Agder og Telemark bispedømme	698	561	563

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Det er en svak økning av antall kirkelige vigslar fra 2020 til 2021, men vi er langt fra tallene vi hadde i 2019. Det er flere som melder om at vigslar har blitt utsatt grunnet pandemien, og da særlig i en tidlig fase av pandemien. Samtidig var samfunnet åpent nok til at en del fikk gjennomført både vigsel og selskap sommeren 2021.

Tiltak

En god relasjon mellom befolkning og kirke er en forutsetning for at folk velger kirkelig vigsel. Dette relasjonsarbeidet må fortsette.

3 B 1.3 Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe

	2019	2020	2021
AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	3 369	3 296	3 224

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Det er nedgang i antall kirkelige gravferder også i år. Slik vi finner tall kan det se ut som kirkelige gravferder i 2021 står for 81 % av alle gravferder, mens man i 2020 stod for 82 % av gravferdene. Dette betyr en marginal nedgang i oppslutning om kirkelig gravferd fra 2020 til 2021. Tidlig i pandemien meldte menighetene om en merkbar reduksjon i antall dødsfall, men det er usikkert om denne trenden har fortsatt.

Generelt er oppslutningen om kirkelig gravferd høy i vårt bispedømme.

Tiltak

Antallsbegrensning på 50 deltakere på gravferdsseremonien, fører til at det ofte kun er nærmeste familie og spesielt inviterte som deltar. I snitt deltok det kun 46 personer per gravferd i 2021. Det er en fare for at dette etter nesten to år med pandemi kan føre til en økt privatisering av gravferdsseremonien. Dette er uheldig og det er viktig at både byråer og prestene er seg dette bevisst i møte med de pårørende, slik at denne trenden kan snus.

3 B 1.4 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Måloppnåelse og vurderingen av utviklingen

Agder og Telemark bispedømmes virksomhetsplan 2020-2021 har under Strategisk mål 1: *Gudstjenestelivet blomstrer* et resultatmål om at flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.

Samenes nasjonaldag er 6. februar - også omtalt som Samefolkets dag og samisk folkedag. Kirken feirer også denne dagen, og målet er at det markeres i alle menigheter, både i gudstjenesten og i trosopplæringen. Slik er Den norske kirke med i den verdensvide kirkes arbeid med å løfte frem urfolks verdighet, livsvilkår og rettigheter slik dette er motivert i kirkens tros- og verdigrunnlag.

For 2021 er det ikke rapportert inn tiltak på samisk språk i gudstjenesten fra noen av bispedømmets menigheter. Erfaringen viser at det primært er samenes nasjonaldag 6. februar som har vært markert. Bispedømmerådet har spesielt utfordret Domkirken, Skien og Trefoldighet menigheter til markering 6. februar og Domkirken markerte dagen i 2020. I januar og februar 2021 opplevde vi dog store begrensninger grunnet pandemien. Bildet viser også at det må arbeides mer målrettet overfor menighetene for å øke oppslutningen rundt samisk språk i kirkelige handlinger.

Nytt i denne sammenheng er et veiledningshefte for kirkelige ansatte om samisk språk, kultur og liturgi utgitt av Den norske kirke (2022). Veiledningen er laget for å kunne bidra konkret med å inkludere samisk språk og kultur i gudstjenester, kirkelige handlinger og menighetenes aktiviteter.

Tiltak

Det arbeides videre med å informere og veilede menighetene om markering av samisk språk i gudstjenestelivet, både generelt gjennom året og spesielt i forbindelse med samenes nasjonaldag 6. februar. Det nye veiledningsheftet er et viktig og nyttig bidrag i dialogen med menighetene om å inkludere samisk språk, kultur og liturgi i kirkelige handlinger.

3 B 2. Flere søker dåp og trosopplæring

3 B 2.1 Oppslutningen om dåp holdes oppe

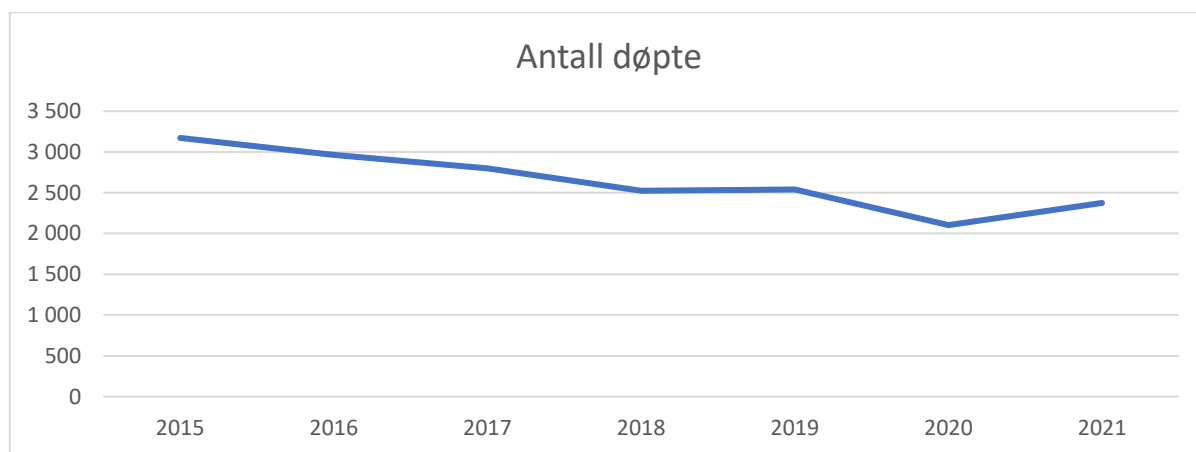
<i>Agder og Telemark</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
<i>Antall døpte</i>	2526	2541	2103	2374

Andel døpte av fødte 2021:

Prosti	Døpte**	Årskull*	Dåpsprosent 2020	Dåpsprosent 2021
Arendal prosti	267	470	48,5	56,8
Aust-Nedenes prosti	83	142	57	58,5
Bamble prosti	126	214	53,1	58,9
Kristiansand domprosti	553	1195	41,9	46,3
Lister og Mandal prosti	346	572	55,2	60,5
Otredal prosti	145	247	45,3	58,7
Skien prosti	405	870	41,1	46,6
Vest-Nedenes prosti	233	387	50,5	60,2
Øvre Telemark prosti	217	294	47	73,8
Hele bispedømmet	2 375	4 391	46,7	54,1

* 0 år SSB (fødte fra 4.kvartal 2020-3. kvartal 2021)

** Alle døpte 2021 er tatt med, også konfirmanter

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Fra 2018 til 2019 økte antall døpte noe i Agder og Telemark bispedømme, mens man i 2020 fikk en markant nedgang. Dette henger sammen med pandemien, men også en nedgang i antall fødte 2020. Tidlig i 2021 så det ut til å tegne seg et bilde av en forsiktig økning i antall dåp 2021, som vi ser av statistikken at stemmer. Det kan være flere årsaker til dette:

Høyere fødselstall, nedstenging har ført til rolige liv for familier og dermed har man i større grad reflektert over dåp (prostene rapporterer om mange «store» babyer som blir døpt), muligheten for egne små dåpsseremonier som gjør det enklere for mange å velge dåp (mindre press på å lage store dåpselskap), egne dåpsgudstjenester oppleves mer personlig og mindre fremmedgjort enn dåp i en

høymesse. Vi tror også at det sterke fokus som Den norske kirke har hatt i seinere tid, blant annet i sosiale medier for dåp, har påvirket oppslutningen.

Tiltak

- Arendal prosti brukte Arendalsuka 2021 til å markedsføre dåp. Informasjon om dette og tips til hvordan promotere dåp var tema under fagdager for prester oktober 2021
- Domprostiet promoterer dåp i alle sine kirker to lørdager våren 2022
- Dåp er generelt et tema som holdes høyt i samtaler ansatte i menigheter og på prostinivå
- Menighetene fortsetter å legge til rette for egne dåpsgudstjenester

3 B 2.2 Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

2021	Dåps-samtale	4-årsbok	Et bredde-tiltak for 6- ringer	Tårn-agenthelg	Lys våken	Konfir-masjon	Tiltak året etter konf.	TOTALT
Døpte i målgruppe	2 185	2 594	2 192	2 016	2 147	3 721	2 250	17 105
Deltakere	2 276	1 123	744	741	664	3 073	261	8 882
Prosent	104 %	43 %	34 %	37 %	31 %	83 %	12 %	52 %

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Pandemien fortsetter å påvirke alt av aktiviteter i trosopplæringen, noe som får konsekvenser for både oppslutning og antall gjennomførte aktiviteter, men innsatsen har vært stor for å holde disse utvalgte tiltakene oppe med tilpasninger til restriksjonene. I Agder og Telemark er det en gjennomsnittlig deltakeroppslutning på de utvalgte trosopplæringstiltakene på totalt 52 %. 4-års bok ble gjennomført fysisk i så og si alle sokn og oppslutningen er stabil. 6-års bok ble gjennomført i ¼ del av alle sokn, og har en brå nedgang på 10 % fra i fjor. Tårnagenthelg fikk en oppgang på 5 % oppslutning fra i fjor og ble gjennomført fysisk i 66 % av soknene. Lysvåken ble gjennomført i nesten halvparten av alle sokn med en god oppslutning tilnærmet lik før pandemien. Oppslutningen om konfirmasjon har en økning på 5 % fra i fjor og 2 % fra 2019, og rapportert som gjennomført fysisk i 98 % av sokna. Her er det gjort en stor innsats med tilpasninger. Etterkonfirmasjon er lavt men stabil.

Trosopplæringsplanene:

Gjennomførte antall timer (gjennomsnittlig per sokn): 271 t. mot planlagte antall 375 t. Vi er blant de tre bispedømmer med høyest antall gjennomførte timer. Landsgjennomsnittet på gjennomførte antall timer er 214 t. Til tross for korona, ser det ut til at vi makter å gjennomføre en del.

Tiltak

- Kontinuerlig kontakt med de undervisningsansatte via mail, tlf, nyhetsbrev, SoMe
- Biskopens møte med undervisningsansatte, ca.70 deltagere både i januar og mai
- Bispedømmets facebookgruppe for undervisningsansatte med ca.160 medlemmer som kontaktarena/idebank og sted for deling av f.eks. webinarer o.l.
- Erfaringsdelingsgrupper, obligatorisk dagsamling etter årsrapport, prostivise, i år på teams!

- Prostsamlinger om videreutvikling av trosopplæringsplaner, samt teamsmøter med fremlegg og godkjenning av nye planer i sokna i prostiene Vest Nedenes og Bamble.
- Teamsmøte for de med kombinasjonstillinger; kontor og trosopplæringsansatt.
- Samarbeid m/NMSU om et ressursmaterieell «Delegudstjeneste» (misjonsgudstjeneste).
- Lokalt tilpassede samlinger for trosopplæringskonferansen Drivkraft med støtte til lunsj.
- Initiativtaker og samarbeid med NLA Gimlekollen om Webinaret: «Trosopplæring i skjermtid» med 170 deltagere i april.
- Nettmøter via Skype, Zoom eller Teams med lokale utvalg, menighetsråd, nytilsatte mm.
- Samarbeid med Søndagsskolen om lokal satsing i bispedømmet i Frivillighetens år 2022.

Konklusjon

Det har vært gjort en stor innsats under atter et krevende år. Den digitale kreativiteten er byttet ut med et imponerende hardt arbeid med tilpasninger (kohorter, utendørsarr. mm) for å gjennomføre flest mulig fysiske tiltak for barn og unge.

3 B 2.3 Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe

Agder og Telemark	2018	2019	2020	2021
<i>Andel konfirmerte av døpte</i>	84 %	80 %	78 %	80%
<i>Antall konfirmerte</i>	3162	3056	2862	3064

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Selv om konfirmasjonstillene i de ulike menighetene kan ha store variasjoner, så er oppslutning om konfirmasjon fortsatt stabil i vårt bispedømme, til tross for to år pandemi. En liten nedgang i 2020, men vi er oppe igjen på 80% i 2021. Det betyr at vi nå ligger litt over landsgjennomsnittet som er på 79% i 2021.

De aller fleste har gjennomført det meste av konfirmantopplegget fysisk i 2021. Fordelen med konfirmanter er at det er ett kull, og ofte også en skoleklasse/kohort. Der det har vært flere skoler, har man kunnet dele i flere grupper for å kunne gjennomføre fysisk. Dette krever mye av de ansatte, men inntrykket er at mange har gjort mye for å få dette gjennomført.

I deler av vårt bispedømme kan konfirmasjonstilbudet til andre kristne trossamfunn være en viktig årsak til varierende oppslutning, i tillegg til humanistisk konfirmasjon. Denne aldersgruppen følger ofte flokken, og det kan fort skje at man mister en hel gjeng samtidig hvis noen sentrale personer velger å konfirmere seg andre steder. Vi har fortsatt den største medlemsmassen, og det er viktig at vi fortsetter å lage et så godt og attraktivt opplegg som mulig for våre medlemmer.

Hva venner gjør er veldig viktig for ungdom, men familie har også fortsatt stor påvirkningskraft. Derfor er det viktig med god og tydelig kommunikasjon med foresatte, gjerne både før og etter påmelding til konfirmasjon.

Gode kontinuerlige tiltak og gode miljøer for ungdom er et fellestrekk for de menighetene med stabil høy oppslutning. Et annet trekk er konfirmantleirer over flere døgn, og felles konfirmantsamlinger på tvers av menigheter.

Konfirmant- og ledertreningsprogrammet «Ønsket og elsket» fungerer veldig godt i Øvre Telemark prosti. Nå er alle menighetene i prostiet med. Dette konseptet med felles konfirmantleir og opplegg

for ungdomsledere kan benyttes som inspirasjon for resten av bispedømmet, og de jobber videre med å dele kunnskap og erfaringer.

Tiltak

- Fortsette å gjøre våre konfirmanttilbud så attraktive som mulig for våre medlemmer
- Oppmuntre menighetene til å satse på ukes-leir (for eksempel i samarbeid med Hekta/Krik/Skjærgårds m.fl.).
- Møte ungdommene og de foresatte med god, tydelig og forutsigbar kommunikasjon, og synliggjøre våre konfirmantopplegg på nettet.
- Fokus på konfirmantarbeid og ungdomsarbeid i strategiske samtaler med proster, prester og ansvarlige for undervisningen.
- Stimulere til utarbeidelse av nye konfirmasjonsmateriell, og gi god informasjon om eksisterende ressurser.
- Oppmuntre til samarbeid og erfaringsdeling på tvers av menigheter.
- Bruke «ønsket og Elsket» som inspirasjon for resten av bispedømmet.

3 B 3.1 Antall deltakere på konserter og kulturarrangementer

Agder og Telemark bispedømme	Antall arrangement			Antall deltakere		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	1 327	714	659	160 763	36 605	38 924

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Situasjonen med pandemi, restriksjoner og antallsbegrensninger har i hele 2021 virket inn på antall konserter og kulturarrangementer og deltakere på disse. Sammenlignet med 2020 er der en økning på 2219 flere deltakere på konserter og kulturarrangementer i 2021. Slik siste års rapport viste til, medvirket tallene fra firmaet Rambølls kartlegging over deltakere på digitale aktiviteter og arrangementer til et høyt antall deltakere samlet sett på nevnte områder i 2020. Et slikt tallmateriale over digitale arrangementer er ikke med i beregningen for 2021, men digitale tiltak i menighetene har fortsatt også i 2021, om enn ikke i så stort omfang som i 2020. Det er derfor grunn til å anslå at antall digitale produksjoner og tiltak i menighetene i 2021 har medvirket til at antall deltakere på konserter og kulturarrangementer er høyere enn det statistikken viser. Se tabell. Erfaringene viser at kirkens konserter og kulturarrangementer har nådd et bredere publikum gjennom tilfanget av digitale produksjoner og strømmetjenester.

Blant strategiske mål i bispedømmets virksomhetsplan for 2020-2021 er *Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet*. Det arbeides blant annet kontinuerlig med å stimulere menighetene til å ta i bruk kirkens arkitektur og utsmykning i møte med skolene, som kirke- skole samarbeid og Den kulturelle skolesekken. I 2020 ble 250 års-jubileet for Hans Nielsen Hauges fødsel markert med et nasjonalt jubileum. I bispedømmet ble det gjennomført en rekke kulturarrangementer som markeringer over Hans Nielsen Hauges liv og virke, blant annet i Grimstad, Valle og Hylestad, Grungedal og Domkirken menigheter, samt et seminar på NLA Gimlekollen. Lillesand historielag og Lillesand kirkeakademi arrangerte i samarbeid med Lillesand kirke et arrangement der tema var Hans Nielsen Hauge og hans tilknytning til Salholmen. Flere menigheter har arrangert salmekvelder, blant andre Torridal og Gjerpen menigheter. Nye kor har startet opp, som Domkirkens jentekor. Et kirkelig kultursenter med

støtte fra Kirkerådet er nå etablert i Bø i Telemark. Senteret vil formidle kompetanse innen kirkemusikk, kor, pedagogikk og metodikk for barn og unge. Etableringen innebærer vekst på kulturfeltet i bispedømmet, og arbeidet i senteret vil initiere vekst på det kirkemusikalske feltet, som kor og konserter. Norsk kulturråds to ordninger knyttet til pandemien er en kompensasjonsordning og en stimuleringsordning. Menighetsråd kan søke om midler fra disse, og råd og veiledning i slike søknadsprosesser har kommet i tillegg til øvrig veiledningsarbeid knyttet til tilskuddsordninger.

Tiltak

Det arbeides videre med rådgivning rundt støtteordninger både på kulturfeltet generelt og på kirkemusikkfeltet. Samarbeid med menighetene om kirkemusikk, kor, konserter, kunst og kultur føres videre og ses også i lys av at *kunst og kultur* er blant Kirkerådets fokusområder for 2022. Som ledd i gjenoppbyggingen av kultursektoren etter pandemien, foregår det samarbeid med nasjonalt kulturrådgivernetverk og kunst- og kulturinstitusjoner i å utvikle virkemidler som samtidig kan fremme mangfold og tilgjengelighet.

Konserter

Antall konserter og kulturarrangement		Antall deltakere på konserter og kulturarrangement	
2020	2021	2020	2021
714	659	36605	38924

3 B 3.2 Flere åpne kirker

	Antall sokn med åpen kirke			Totalt antall dager med åpen kirke		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Agder og Telemark bispedømme	39	66	77	1 406	974	1 691

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

77 sokn rapporterer om åpen kirke i 2021. Det er en liten økning fra året før. Det arbeides med å stimulere til å holde kirkene åpne, og Kirkerådets ressursmaterieell viderefordles fra bispedømmekontoret til menighetene i forkant av Allehelgensdag. Flere kirker holder derfor minnegudstjeneste søndagen, og er åpne både lørdag og søndag. Antall sokn med vei- og pilegrimskirker som har holdt åpent er derimot lavt. Flere menigheter arrangerer konserter og konsertserier om sommeren og holder åpne kirker som del av begrepet sommerkirke eller veikirke. Noen kirker er åpne under pilegrimsvandring. Denne type arrangementer krever planlegging i forkant. Grunnet restriksjoner under pandemien har utsettelse og avlysninger vært nødvendig. En rekke menigheter holder kirkene åpne som ledd i formidlingen mot turisme, og flere legger til rette for formidlingen av kunsten, utsmykningen og arkitekturen med faste åpningstider med omvisere og formidlere, slik tilfellet er i Grindheim kirke i Audnedal. Kirkene har hovedsakelig sine åpne perioder sommer og høst, og et trekk ved utviklingen i 2021 er at antall dager med åpen kirke har økt med 717 fra året før. Det er naturlig å se antall dager med åpen kirke i sammenheng med de aktuelle og tidvise nedstengninger, lukkinger og gjenåpninger gjennom hele året som følge av pandemien.

Tiltak

Det arbeides videre med å stimulere til og holde kirkene åpne, spesielt ved Allehelgensdag og ved pilegrimsvandring, og som veikirker og sommerkirker. Bispedømmekontoret viderefremidler ressursmaterieell fra Kirkerådet til menighetene for markering av Allehelgensdag, og Kirkerådets ressursbank nyttes i dialog med menighetene over mulige tiltak. Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, KA, har utarbeidet en veileder om åpen kirke (2019,) og denne danner blant annet utgangspunkt for arbeidet med å stimulere til å holde kirkene åpne. Formålet med veilederen er å gi råd og veiledning til menigheter og fellesråd for hvordan kirker kan sikres på en god og trygg måte, slik at flere kirker kan stå mer åpne og tilgjengelige for alle som ønsker å søke seg hit. Det planlegges en fagdag med tema pilgrim i regi av bispedømmekontoret høsten 2022, og åpen kirke vil være del av programmet. Målgruppen er menighetene i bispedømmet.

3 B 4.1.1 Flere menigheter med diakonal betjening

<i>Agder og Telemark</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
<i>Diakonal betjening</i>	73 %	77 %	75 %
<i>Plan for diakoni</i>	84 sokn	85 sokn	83 sokn

Annerledesåret 2020 fortsetter

2021 startet slik 2020 avsluttet – koronapandemien holdt fortsatt sitt faste grep. Smitte, karantene og isolasjon og alle de begrensninger dette medførte, ikke minst begrensede muligheter for å kunne møte fysisk, gav kirkens diakonale tjeneste særlige utfordringer. Behovene for diakonal fysisk tilstedeværelse, steg i takt med økte begrensninger for nettopp å kunne få dette til.

Diakonens ord om begrensninger og muligheter under pandemien

«Den diakonale kirke er nær, til stede, imøtekommende og åpen. Selv med enmetersregel, munnbind og faste sitteplasser. Selv med nedstengning, avlysning og hjemmekontor. Den diakonale kirke er ikke rutiner og «det vante». Den diakonale kirke lever med mennesker, deler deres utfordringer og gleder, kjenner deres tap. Medvandrere. Tenke nytt, tilpasse oss, skape nye kontaktpunkt: dette er også den diakonale kirke. Kom hva komme vil, vi går sammen. Vi kan snuble, miste fotfestet, men vi slutter ikke å bevege oss. For vi vet. Der mennesket er, der er også Gud.» Slik formulerer og oppsummerer Hanne Louise Salvesen, diakon i Eidanger og leder av Det norske diakoniforbunds stiftsstyre i Agder og Telemark stift, diakoniens kår og muligheter i en svært krevende tid.

Selv om mange ting i menighetsarbeidet ellers har stoppet opp og blitt satt på vent i denne tiden, kan våre diakoner og diakoniarbeidere melde om mange gode møtepunkter, spesielt for samtale med enkeltmennesker, både digitalt og fysisk, der det har ligget til rette for det. Flere av de ansatte har gitt uttrykk for en viss grad av slitenhet på grunn av pandemien, men dette til tross, kan vi fastslå at alle har vist stor evne til omstilling og tilpasning i en ekstraordinær og krevende situasjon.

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Tallene for diakonal betjening er fortsatt stabilt høye tall, både for diakonal betjening og tidligere resultatmål om antall sokn med lokal plan for diakoni. Dette ser vi i sammenheng med arbeid lokalt, regionalt og nasjonalt. Utfordringen nå blir å fortsette det gode arbeidet med diakonale tiltak i menighetene, slik tilfellet var før pandemien brøt ut.

Mulighetene for vekst innenfor den diakonale tjeneste lokalt ligger først og fremst i opprettelse av flere diakonale stillinger og etablering av diakoniutvalg i menigheter der disse ikke finnes.

Det er pr. dags dato 38 personer ansatt i diakon- og diakoniarbeiderstillinger i bispedømmet. Agder og Telemark bispedømmeråd tildelte i alt kr. 1 170 000.- av restmidler diakoni i 2021. Flere av våre menigheter fikk tildelt etterlengtede midler som gjorde det mulig å realisere viktige diakonale tiltak i lokalsamfunnet.

Ambassadøravtale

På bispedømmeplan har arbeidet med den såkalte Ambassadøravtalen begynt å ta form. Avtalen som ble inngått på nasjonalt plan mellom Den norske kirke og barne- og familiedepartementet materialiserte seg i et svært godt og konstruktivt samarbeid mellom vårt bispedømme og Bufetat i Region Sør. Arbeidet med selve vervingen av våre menigheter som ambassadører for fosterhjemstjenesten starter våren 2022.

Tiltak

- Arbeide for nye, friske midler til å øke tilstedeværelsen av diakonal betjening i soknene. Gjelder i første rekke økt finansiering for opprettelse av flere diakonale stillinger.
- Kontinuerlig, nær kontakt med fellesråd og menigheter for å beholde allerede eksisterende diakonale stillinger.
- Stimulere enda flere menigheter til å arbeide med lokal plan for diakoni og til å etablere aktive diakoniutvalg.

3 B 4.1.2 Inkluderende kirkeliv

En inkluderende kirke ser på forskjellighet som en berikelse og deltagelse som det normale for alle. Arbeidet går ut på å skape tilhørighet til fellesskapet i menighetene på et likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Inkluderende kirkeliv og HEL-arbeidet i kirken er en vesentlig del av bispedømmets strategi for likestilling, inkludering og mangfold (LIM). Bispedømmets grunnleggende visjon for arbeidet er: «en inkluderende kirke med tilhørighet og delaktighet for alle»

Inkluderings tiltak lokalt

Bispedømmet har fortsatt ca. 30 tilrettelagte tiltak i form av ulike tilbud om klubber og treff. Dette er et levende tilskudd til menighetsarbeidet. Og ikke minst er dette tiltak som er svært viktige for menneskers trivsel i hverdagen. Fellesskapene har både en diakonal og en forkynnende funksjon.

Antall sogn som i statistikken sier at de har et slikt tilbud har økt noe i 2021. Flere av tilbudene er samarbeidsprosjekter som strekker seg over flere menigheter. Langt flere menigheter enn de som blir synlige i statistikken er involvert i arbeidet i disse fellesskapene. Det er mulig at økningen heller skyldes en økt bevissthet om dette arbeidet i menighetene.

	2020	2021	Endring %
Antall sogn med integreringstilbud	22	25	14 %

Inkluderende menigheter

Veien er fortsatt lang mange steder for at vi virkelig kan si at vi har inkluderende menigheter. Dette gjelder fysisk tilgjengelighet, aksept av forskjellighet og tilrettelegging slik at mennesker med ulike funksjonsnedsettelse og utviklingshemninger kan delta på likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Vi ser imidlertid at flere menigheter nå arbeider aktivt for å komme videre med hva det betyr å være en inkluderende menighet. Tegn på dette er at antallet HEL-gudstjenester i bispedømmet er økende år for år. Stadig flere mennesker med utviklingshemming er nå aktivt engasjert i gudstjenestearbeidet regelmessig. Bredden av tjenesteoppgaver som sang og musikk,

drama og liturgi hvor mennesker med utviklingshemmedes egen tjeneste finner sin plass i menighetene.

HEL-gudstjenester arrangeres fast en eller to ganger i semesteret i stadig flere menigheter i bispedømmet. Slike gudstjenester synliggjør arbeidet og bygger tilhørighet til gudstjenestefellesskapet.

Fellestiltak i prostier og bispedømmet

Selv om koronasituasjonen har gitt mange begrensninger har antallet og bredden av deltagelse har antall fellestiltak økt i 2021. Sammen med Skjærgårds LIVE har vi arrangert ulike konserter og kurs i sang og musikk, drama og kreativ forming. Særlig har konsertturneen med Tore Thomassen vært viktig for mange. Målet med flere av disse tiltakene har vært å la de lokale felleskap stå som vertskap og la andre delta på det tilrettelagte fellesskapets premisser. Blant annet har HEL-arbeidet i Grenland gjennomført flere fellestiltak med deltagelse fra tre prostier.

Leiren Camp UNIK, og Skjærgårds UNIK ble begge avlyst i 2021 på grunn av pandemien. «Tro og Lys» leiren og flere av organisasjonenes leirer har heller ikke latt seg gjennomføre. Savnet er stort for mange. Også et prosjekt innen trosopplæring som er planlagt gjennomført i 2021 er utsatt, med håp om gjeninnføring høsten 2022.

HEL-2022 ble HEL-2023

Forberedelsene til ny landsdekkende konferanse for en inkluderende kirke har pågått gjennom hele året. Smittesituasjonen gjorde imidlertid at komiteen på slutten av året valgte å utsette konferansen til 17.-19. januar 2023. En konferanse med mange deltagere og flere av disse i risikogruppene kunne vanskelig gjennomføres slik situasjonen har vært.

Gleden over å samles

Mange mennesker med ulike funksjonsnedsettelse har opplevd et tøft år. Ensomhet og isolasjon har vært hverdagen for mange. Derfor har det vært stort når en kunne samles. De fleste lokale arrangement og grupper har opplevd svært god oppslutning når det har vært mulig å samles. Her har kirken en viktig diakonal og samfunnsmessig oppgave.

3 B 4.2 Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Tiltak

	2020	2021	Endring %
<i>Tilbud rettet mot innvandrere</i>	22	25	14 %

2021 har vært et unntaksår hva gjelder bispedømmets aktivitet og samarbeid omkring migrasjon- og integreringsarbeid i bispedømmet. Tiltak som var tenkt gjennomført i løpet av året, har blitt utsatt på ubestemt tid grunnet pandemien. Det har i tillegg blitt gjennomført færre møter i regionrådet for Kia-Sør enn det som har vært tilfelle tidligere år.

Tiltak

Det ble i 2020 inngått en sentral samarbeidsavtale mellom Kirkerådet, Kristent Interkulturelt arbeid (KIA) og Det norske Misjonsselskap (NMS) for å lære av hverandres erfaringer og samarbeide om tiltak for slik å styrke migrasjons- og integreringsarbeidet i våre menigheter. I Agder og Telemark bispedømme ble et slikt samarbeid etablert og formalisert allerede året før gjennom ressursgruppen kalt Menighet Med Mangfold (forkortet MMM). Gruppen består av én representant fra hver av de tre

partene: Agder og Telemark bispedømme v/ misjonsrådgiver, Kia v/ daglig leder for Kia-Sør og NMS v/ rådgiver migrasjon. Gruppen er i tillegg supplert med internasjonal prest og en frivillig. Konkret vil MMM være ansvarlig for å organisere og gjennomføre minst to inspirasjonssamlinger i løpet av året, med vekt på et faglig innhold, for nøkkelpersoner som er engasjert i inkluderingsarbeidet på menighetsplan.

3. B 4.3 Arbeid med religionsdialog styrkes

Måloppnåelse og vurdering av situasjonen

I Agder og Telemark bispedømme finnes det etablerte fora som gjør en viktig jobb innenfor arbeidet med religionsdialog: STL Arendal (Samarbeidsrådet for tro og livssynssamfunn), FTL (Forum for Tro og livssyn) Kristiansand og FTL Grenland – sentrert rundt de tre største byene i våre tre gamle fylker. Disse samarbeidsrådene er etter vårt syn relevant for arbeidet med religionsdialog tross forskjellene mellom STL/FTL og kirkelige dialogsentre.

Våren 2021 deltok tre fra vårt bispedømme på det årlige nasjonale nettverksmøtet om dialog, og hadde i tillegg en egen samling for drøfting av videre arbeid i vårt bispedømme.

I Agder og Telemark bispedømme finnes det ikke et eget kirkelig dialogsentre. Det finnes heller ikke initiativer lokalt eller økonomisk handlingsrom regionalt som sannsynliggjør en endring i 2022.

Økumenisk arbeid:

I Agder og Telemark bispedømme er det stort fokus på økumeniske samtaler og -samarbeid, på grunn av et stort antall kirkesamfunn. Vi opplever det som viktig og verdifullt å fortsette også den økumeniske dialogen som allerede finner sted regionalt og lokalt.

Tiltak

- Fortsette å prioritere allerede eksisterende fora for samarbeid og kontakt med ulike religioner og livssyn lokalt.
- Etterspørre og støtte lokale initiativ der religionsdialog er tema.
- Økumenikk: Oppfordre lokale menigheter til god dialog med andre kirkesamfunn som finnes i området.

3 B 4.4 Kirkens digitale nærvær øker

Måloppnåelse og vurdering av situasjonen

Agder og Telemark har én offisiell hjemmeside for bispedømmet. Biskopen har en offentlig Facebookprofil som pr 31.12.21 hadde 1600 følgere, som er en økning på 350 fra året før.

Gjennom nedstengningen i 2020 viste menigheter en imponerende evne til omstilling og satsing på digital formidling, både gjennom enkle strømminger av gudstjenester, små andakter eller kveldstanker, musikkinnslag etc.

Undersøkelsen utført av Rambøll i 2020 fanget relativt godt opp aktiviteter, men opplevdes samtidig som krevende å fylle ut. Kirkerådet gjennomførte en enklere undersøkelse i 2021. I tillegg er det to felt som omhandler digitale gudstjenester i menighetenes rapporteringsskjema til SSB.

Innrapporteringen til Kirkerådet er så pass ufullstendig på det tidspunkt årsrapporten skrives at den gir lite reel informasjon om de faktiske forhold. Svarprosenten for Agder og Telemark er helt nede i 43%. (Høyeste svarprosent blant bispedømmer er på 60 prosent og laveste på 24). Men det er verd å

merke seg at antall digitale gudstjenester for Agder og Telemark bispedømme i SSB rapporten er på 169 og deltakerantallet her er 50 732. Dette er gudstjenester som kun ble holdt digitalt. I svaret på spørringen Kirkerådet sendte ut, er fysiske gudstjenester som også ble strømmet tatt med. Dette kunne vært et interessant tall for sammenlikning dersom innrapporteringen hadde vært høyere.

Enkelte menigheter hadde også fått rustet seg opp utstyrsmessig for en digital satsing gjennom midlene fra Barne- og Familiedepartementet som ble lyst ut november 2020. Med lav svarprosent kan vi heller ikke lese ut gode tall for effekten av denne satsingen. Jevnt over viser ikke undersøkelsen så langt til en økt satsing på digitale medier. Det kan være flere grunner til det.

Optimismen som begynte å vokse gjennom våren og sommeren med relativt høy vaksinerings og nedgang i smitte ga grunn for planlegging av gjenåpning og flere fysiske arrangementer. Så ble nye oppblomstringer av pandemien høsten 2021 med Delta- og Omikron-variantene tilbakeslag man ikke i samme grad klarte å omsette i nytenkning og frisk satsing som ved pandemiens utbrudd i 2019.

Koronagudstjenester er tatt inn som et nytt punkt i gudstjenestestatistikken. Dette gir et visst innblikk i forhold til bruk av videooverføringer av gudstjenester. Men av kommentarene ser vi at det er en del underrapportering. Dermed er det både en del underrapportering i skjemaet og en del menigheter som ikke har klart å måle seerantallet på sine digitale arrangementer.

Tabell: Innrapporterte digitale gudstjenester til SSB. Deltakelse regnes som de som har fulgt sendingen 3 sekund eller mer.

	Rene digitale gudstjenester	Antall deltakere
ARENDAL PROSTI	3	43
AUST-NEDENES PROSTI	0	0
BAMBLE PROSTI	6	3 717
KRISTIANSAND DOMPROSTI	43	5 731
LISTER OG MANDAL PROSTI	61	17 201
OTREDAL PROSTI	12	1 373
SKIEN PROSTI	32	22 212
VEST-NEDENES PROSTI	3	447
ØVRE TELEMARKE PROSTI	9	8
<i>Totalsum</i>	<i>169</i>	<i>50 732</i>

Det bør jobbes videre med å finne relevante verktøy for måling av den digitale satsingen, helst uten å måtte samle disse inn gjennom egne spørreskjema. Utstrakt bruk av verktøyet «Skjer i kirken», vil kunne lette dette.

Tiltak:

- Kompetanseheving og kompetansedeling kan utfylle den alminnelige gudstjenestesatsingen og nå ut til folk man ellers ikke når med gudstjenesten.
- Gode verktøy for innrapportering.

My av fokuset rundt den digitale satsingen har vært knyttet til selve gudstjenesten. Digitale gudstjenester bør ikke undervurderes. Samlet deltakelse på digitale gudstjenester utgjør mange mennesker, og når gjerne mennesker som ikke hadde kommet i Kirken.

Enkelte menigheter har i større grad oppdaget digitale kanaler som en utvidelse av gudstjenestearbeidet. F.eks. har en menighet laget en fast podcast som heter Før gudstjenesten som

en oppvarming til søndagens gudstjeneste. Andre har satset på korte «kveldstanker» der prest eller lekfolk deler et vitnesbyrd eller en tekst.

3.B 4.5 Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Som følge av koronaepidemien ble kirken i 2020 synlig i det offentlige rom på nye måter. Dette har i stor grad blitt videreført i 2021 også. Ikke minst har kirkens evne til å være nytenkende gjort at man har fått oppmerksomhet. Også i 2021 har det blitt gjennomført alternative gudstjenester, utendørsarrangementer, digitale sendinger osv. som har gjort at kirken har vært synlig lokalt og regionalt. Kirken har absolutt vært synlig i det offentlige rom.

Biskopen har ved rådgiver deltatt i flere møter i regionalt planforum der planer har berørt kirkelige interesser. Biskopen leverer uttalelser til reguleringsplaner og til arealplaner og samfunnsdel ved rullinger av kommuneplaner.

Biskopen har fått gjennomført flere visitaser, om enn noen med noe nedjustert antall som følge av pandemien. Gjennom visitasene har kirken på en god måte markert seg i lokalmiljøet, både i møte med menighet, det offentlige og næringslivet. Dette har ofte blitt ledsaget av positiv mediedekning.

Agder og Telemark bispedømme har de senere årene vært deltakere sammen med kirkerådet under Arendalsuka. Etter at Arendalsuka ikke kunne gjennomføres i 2020 ble arrangementet igjen gjennomført i 2021 – med kirkelig deltakelse både nasjonalt, regionalt og lokalt.

Bispedømmerådet har i 2021 hatt økt fokus på kommunikasjon. Rådet har initiert et arbeid med ny kommunikasjonsplan, og det ble høsten 2021 besluttet å tilsette kommunikasjonsrådgiver i full stilling. Stillingen har vært utlyst, og oppstart for ny kommunikasjonsrådgiver er på nyåret 2022. Dette er en prioritering som kan bidra til ytterligere å få ut informasjon om kirken.

3 B 4.6 Samarbeid Kirke - skole styrkes

Agder og Telemark bispedømme	2018	2019	2020	2021
Barnehagebesøk i kirke	401	411	167	284
Skolebesøk i kirke	453	440	218	243
Besøk i barnehage	146	145	70	101
Besøk på skole	245	239	145	132
Barnehagegudstjeneste	69	76	52	24
Skolegudstjenester	278	290	75	52
Totalt	1 592	1 601	727	836

På grunn av pandemien har det ikke vært mulig å drive så mye kirke-skolearbeid som ønsket for mange av våre menigheter.

Mange menigheter i Agder og Telemark har tradisjonelt hatt julevandring og skolegudstjenester før jul, noe som ikke var mulig i 2021. Mange menigheter har likevel vært kreative og funnet utendørs løsninger som har fungert godt, eller på annen måte hatt kontakt med barnehager og skoler. Det gjenspeiles i en økning spesielt når det gjelder antall barnehager som har vært i kontakt med kirkene, i forbindelse med utendørs julevandring. Det er også menigheter som arrangerer pilegrimsvandring for skoleklasser, og det kan se ut som det vil være en økende utvikling på slike tiltak.

Tiltak:

- Oppfordre menighetene til jevnlig kontaktmøter med skolens ledelse
- Ved visitas legges det inn møter med skoleledelse der man snakker om kirke-skolesamarbeid
- Legge til rette for, og oppfordre til, jule – og påskevandring og skolegudstjenester.
- Erfaringsdeling i ulike måter å gjennomføre påske- og julevandring
- Kurs i «Vandring gjennom Bibelen for barn» for undervisningsansatte/prester, for 4.-5.trinn

3 B 4.7 Misjon. Antall misjonsavtaler, møtepunkt med organisasjonsliv etc.

Antall menigheter med inngått misjonsavtale

Agder og Telemark	Antall sokn	Avtaler 2018	Avtaler 2019	Avtaler 2020	Avtaler 2021
	115	139	139	127	125

I det store og hele har kolonisituasjonen preget arbeidet på tilsvarende måte som i 2020. Særlig oppfølgingsarbeidet, som er blant det aller viktigste for å engasjere menighetene til misjon, har gitt begrensede muligheter på grunn av pandemien. Antall møtepunkter mellom kirken og organisasjonene har vært svært begrenset dette året.

Omorganisering av SMM

2021 ble året for omorganisering av Samarbeid Menighet og Misjon (SMM). På bakgrunn av anbefalinger fra evalueringen av SMM, som ble gjennomført året før, ble det bestemt å endre finansieringen av samarbeidet fra å være et spleiselag mellom organisasjonene og kirken, til at kirken alene skulle ta over det hele og fulle økonomiske ansvaret. Dette gjaldt særlig finansieringen av misjonsrådgiverstillingene i bispedømmene. Misjonsrådgiverstillingen i Agder og Telemark bispedømme ble bestemt redusert til 50% som følge av omorganiseringen. Kirkens forpliktende samarbeid med de syv misjonsorganisasjonene skulle dog fortsette som før gjennom SMM .

Fordeling av misjonsavtalene

Det har ikke vært noen endringer i det totale antall misjonsavtaler i løpet av 2021

Avtaler fordelt på organisasjonene:

Organisasjon	Antall avtaler
NMS	56
Stefanusalliansen	20
Normisjon	17
Misjonsalliansen	14
Israelsmisjonen	4
HimalPartner	2
Areopagos	
Privat (utenfor SMM)	12

Agder og Telemark bispedømme scorer fremdeles høyt på misjon, der samtlige menigheter har én eller flere avtaler. Nedgangen i antall avtaler fra året før har sin forklaring i at to av menighetene med flere avtaler hver har redusert sin andel med en avtale hver.

I 2020 overførte menighetene gjennom misjonsavtalene totalt kr. 2 420 605 til SMM-organisasjonene. Dette er en nedgang på 791 573 fra fjoråret. Når vi så inkluderer beløpet fra aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» fra menigheter i vårt bispedømme, gir dette en totalsum på 3 415 298, noe som totalt betyr en oppgang på vel kr. 200 000 fra rekordåret 2019.

Aksjon «Sammen som kirke i hele verden»

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» ble videreført i 2021. Behovene som følge av koronasituasjonen i de mange land der SMM-organisasjonene er til stede, tydeliggjorde behovet for en videreføring av aksjonen. Årets aksjon fikk en dreining mot et økt fokus på menighetenes generelle forpliktelser i misjonsavtalen. Det er med glede vi kan konstatere at årets aksjon har spredt seg i enda større grad til de andre bispedømmene og at flere menigheter har vært representert enn det som var tilfelle for fjoråret. Vi ser konturene av at aksjonen åpner dører for økt samarbeid mellom menighet og organisasjon, noe som vil kunne få stor betydning framover.

I løpet av de 6 ukene kampanjen varte fra pinse til St.Hans, samlet i alt 44 menigheter fra Agder og Telemark bispedømme inn kr 496 860. Dette var en nedgang fra fjoråret. Forklaringen ligger hovedsakelig i bortfall av ekstraordinære innsamlingsresultater fra tre menigheter i 2020.

Vurderinger og refleksjon

Det høye antall avtaler vitner om et aktivt misjonsengasjement i bispedømmet vårt. Utfordringen gjelder fortsatt å utnytte det store potensiale til vekst når det gjelder innsamlet beløp fra den enkelte menighet. Bildet er dog variert. Noen menigheter har et sterkt misjonsfokus, andre ikke. En av de viktigste suksessfaktorer for å kunne lykkes i dette arbeidet er organisasjonenes oppfølging av den enkelte avtalemenighet.

Utfordringer og tiltak

Bispedømmerådet vedtok å videreføre aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» som en årlig aksjon fra 2022. Vi har som mål å videreutvikle aksjonen til å bli et enda viktigere redskap for å utnytte de muligheter avtalene gir for økt misjonsengasjement i alle menighetene i Agder og Telemark bispedømme. Særlig gjelder dette at misjon blir en integrert del av hele menighetens arbeid fra barn og unge og til de gamle. Misjon i trosopplæringen er en prioritert oppgave framover.

3 B 5.1 Rekruttering til vigslede stillinger styrkes

Vigslinger

Det ble i 2021 gjennomført 7 vigslinger til prest og en vigsling til kantor.

Prestedekning

5 av 129 prester gikk av med pensjon i 2021. Like fullt har vi full prestedekning i hele bispedømmet. Det er grunn til takknemlighet for at vi fortsatt er forskånet for lange vakanser. Vi opplever at om søkergrunnlaget ikke alltid er stort, får vi tilsettinger som er gode.

	Prester	Medlemmer	Medl pr prest
Agder og Telemark 2018	126,4	319 172	2 525
Agder og Telemark 2019	126,4	317466	2 451

Agder og Telemark 2020	129	315 943	2 449
Agder og Telemark 2021	129	314 683	2 370

Kilde: egen statistikk

Medlemstallet går fortsatt noe tilbake. Med samme antall prester, betyr det at prestedekningen bedres tilsvarende. «Tilhørige» som kategori opphørte fra 2021.

Utlysning, tilsetting og rekruttering

Det ble dette året lyst ut 18 stillinger, mot 22 året før. Det ble gjennomført totalt 14 tilsetninger. Flere indikatorer viser at også Agder og Telemark opplever rekrutteringsutfordringer. Blant annet måtte 8 stillinger lyses ut flere ganger. Dette er dobbelt så mange ganger som fjoråret. Videre hadde vi i 2021 i gjennomsnitt 3.5 søkere pr. stilling. I 2017 var tallet 5 søkere pr stilling.

Av de 14 tilsetningene som ble foretatt kom 9 personer fra andre prestestillinger, mens 5 av søkerne var nyutdannede.

En økende andel søkere til stillinger er blitt godkjent av evalueringsnemnda (§6). Det er gledelig i en tid der det generelle søkergrunnlaget er fallende. Også i Veien til vigsling (VTV) er det en økende andel av studenter med annen-karriere-bakgrunn.

Alderssammensetning blant prestene

Aldersfordeling	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Totalt
2019	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	23	18 %	34	26 %	35	27 %	37	29 %	129
2020	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	22	17 %	36	27 %	38	29 %	37	28 %	133
2021	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	18	14 %	37	29 %	36	28 %	38	29 %	129
Den norske kirke	218	18 %	290	23 %	379	31 %	353	28 %	1240

Kilde: egen statistikk/KR

Sammenlignet med Den norske kirke som helhet er det en lavere andel yngre prester, 14% mot 18% 39 år eller yngre, mens andelen 40-49 år er vesentlig større, 29% mot 23%. Andelen eldre prester er omtrent tilsvarende som for kirken som helhet.

Rekrutterende tiltak

Kontakten med teologistudiet ved Ansgar teologiske høgskole er styrket, men koronasituasjonen har medført at de fysiske møtepunktene ikke har blitt som planlagt. En teologistudent derfra er inne i VTP-systemet (Veien til prestatjeneste) hos oss. Gjennom VTP/stiftspraksis er det en god dialog både med lærestedene og bispemøtet. Det ble dette året rekruttert hele 10 studenter til stiftspraksis i Agder og Telemark for 2021.

I 2021 var deltakelsen på utdanningsmessene kun digital. Vår stand var av de som ble svært godt besøkt med mange nettprathenvendelser med spørsmål om hvordan man kan få jobb i kirken. En fin anledning til å få fram alle mulighetene og hvilke utdanninger som kreves for vigslede stillinger.

På fagdager for prester ble det satt søkelys på hvordan prestene i sitt arbeid kan stimulere rekruttering til kirkelige tjenester. Dette ble gjort i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.

3 B 5.2 Flere engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirken, inkludert givertjeneste prosjektet

Måloppnåelse og beskrivelse av utvikling

Det har vært en ytterligere reduksjon i antall frivillige som har vært engasjert i Agder og Telemark i 2021 i forhold til 2020. 9910 frivillige er registrert noe som er 431 færre enn året før, noe som utgjør 4 %.

Det er nedgang i flere former for frivillighet, noe større er nedgangen innen gudstjenesteplanlegging og gjennomføring selvsagt da det har vært mye nedstengning. Kulturfeltet har en økning på 5%, mens ungdomsarbeid og diakonalt arbeid har en økning på hhv. 1 og 2 %. Størst er nedgangen i det som defineres som annen type frivillighet med ca. 9 %.

Det tidligere givertjenesteprojektet ble avsluttet etter 2020, og det har grunnet korona og manglende mulighet for besøk i menighetene, vært mindre aktivitet rettet mot menighetene angående innsamling og givertjeneste i 2021 enn tidligere. Med lav aktivitet har også frimodigheten til å gå ut til folk og be om gaver og deltakelse i givertjeneste blitt mindre.

Agder og Telemark 2018 – 2021:

	2 018	2 019	2 020	2021	Endring fra 2020 - 2021	Endring i %
Innsamlet offer og kollekt i kirken	19 460 465	20 361 342	12 245 347	11 417 491	- 827 856	-7,25
Herav offer og kollekt til egen virksomhet	8 298 894	8 797 528	5 534 098	5 477 867	- 56 231	-1,03
Menighetens givertjeneste	19 822 165	21 226 452	20 653 162	20 097 066	- 556 096	-2,77
Herav givertjeneste til egen virksomhet	18 757 945	19 965 352	19 861 887	18 509 547	- 1 352 340	-7,31
Innsamlet av menigheten ved ulike andre tiltak, gaver, basarer o l	13 371 289	13 694 571	12 477 748	14 046 278	1 568 530	11,17
Herav innsamlet til egen virksomhet	10 212 546	10 424 948	7 833 402	10 589 305	2 755 903	26,03
Sum innsamlet	52 653 919	55 282 365	45 376 257	45 560 835	184 578	0,41

Som vi ser av tabellen har det vært en ytterligere reduksjon i menighetens inntekter fra offer, gaver og givertjeneste. Den største nedgangen på 7,25 % er det offer og kollekt i kirken som står for. Helt naturlig i og med at man i store deler av året har hatt nedstengninger og sterke antallsbegrensninger. Mange hadde sterke begrensninger i julen, og derfor ser vi at det er særlig eksterne offer som har gått ned, mens ofringer til egen menighet kun har gått ned fra 2020 med 1%.

Gledelig å se at det tydeligvis har vært gjort en betydelig innsats gjennom andre typer innsamlinger, noe som har ført til en økning totalt på over 11 % innen dette området. Totalt for Innsamling og givertjeneste kommer man da ut med en liten økning fra 2020 til 2021 på 0,4%, men man ligger fortsatt totalt ca. 10 millioner kroner bak 2019.

Tiltak:

2022 er frivillighetens år og bispedømmekontoret lager et opplegg hvor en ser for seg at menighetene kan melde interesse for at rådgiverne på bispedømmekontoret kommer på besøk og gjennomfører et stabsmøte med fokus på frivillighet.

Det ser også ut til at flere og flere menigheter nå ser behovet for å styrke givertjenesten og tar initiativ til dette. Bispedømmekontoret vil tilby rådgivning for menigheter som ønsker det.

3 B 5.3 Kirkelige medarbeidere trives i jobben

Resultatene som kommer frem i forbindelse med Medarbeiderundersøkelsen gir oss grunnlag for å se om de ansatte trives i jobben. Både når det gjelder presteskapet og administrasjonen mener vi at undersøkelsen viser en stor grad av trivsel blant de ansatte. Dette er gode funn, ikke minst på bakgrunn av at undersøkelsen er gjennomført i en tid med både pandemi og pågående omstillingsprosess som bakteppe. Vi kommer noe mer tilbake til resultatene fra medarbeiderundersøkelsen under pkt. 4A Arbeidsmiljø.

For å vedlikeholde og forbedre arbeidsmiljø og trivsel, er det viktig med gode strukturer og tiltak. Strukturene vises gjerne gjennom gode HMS-rutiner og nevnes under pkt. 4 A «arbeidsmiljø».

I dette punktet som handler om trivsel vil vi nevne to konkrete tiltak vi mener har en sammenheng med de ansattes trivsel på jobben:

1. Arbeidsveiledning

Bispedømmet legger stor vekt på arbeidsveiledning (ABV). Alle ansatte skal ha et godt tilbud om arbeidsveiledning. De siste årene har vi arbeidet mye for tverrfaglighet i gruppene. Derfor er en representant for Kirkevergelaget med i styringsgruppen for ABV.

Det har vært en markant økning i deltakelse blant prestene. Fra 52% i 2020 har deltakelsen økt til 56% for 2021. Også blant fellesrådsansatte har det vært en liten oppgang. Det var ved slutten av året 13 kontinuerlige ABV-grupper, hvorav 9 er tverrfaglige. Det har for dette året vært 3 prester i fast stilling med veilederoppdrag. I tillegg er det leid inn to med veilederkompetanse. Vi er takknemlig for at vi har klart å løse veilederutfordringen etter at noen av de fast ansatte veilederne har sluttet. Det er i løpet av siste halvår startet en prosess med å utdanne 4 nye veiledere. Det er et mål at 2 av disse skal rekrutteres fra fellesrådslinjen.

2. Etter- og videreutdanning/kompetanseheving

Dette året har det kun vært gjennomført individuelle studieprosjekt. Studiesøknader har i stor grad blitt innvilget. Flere av prestene har gjennomført eller startet opp med PKU-utdanning. (Pastoral klinisk utdanning)

Fortsatt legges en stor andel av studiemidlene ut i prostiene. Slik gis det rom for mindre prosjekter og regionale samarbeidsprosjekter, for eksempel i form av studieturer.

Vi har tidligere år hatt god nytte av at vi som bispedømme har laget egne kompetansehevende tiltak, gjerne i samarbeide med aktuelle studiesteder. Dette kan gjøre kompetansehevingen mer tilrettelagt og treffsikker og nå ut til et større antall prester. En lokal videre- og etterutdanningspolitikk er kostnadsbesparende og kan fange opp flere ansatte.

Vi ser nytten av at det kjøres nasjonale kurs og opplegg, men det er viktig å finne balansen mellom lokale/regionale tiltak og nasjonale kursopplegg. De nasjonale oppleggene krever erfaringsmessig ofte langt mer ressurser i form av vikar, reiseutgifter mm.

3 B 5.4 Tilbud til unge i menigheten styrkes

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Kontinuitet er veldig viktig i ungdomsarbeid, og 2 år med pandemi har fått store konsekvenser. Det har vært vanskelig å opprettholde gode tilbud og relasjoner til målgruppen. Mange menigheter må

begynne helt på nytt med rekruttering, både av deltakere og ledere. Dette er en utfordrende, men spennende prosess. Det var en sterkt ventet nedgang fra 2019-2020 i alt ungdomsarbeid.

For alderen 18-30 har nedgangen for kontinuerlig arbeid og enkelttiltak fortsatt i 2021. For alderen 13-17 år er det ikke lenger egne rapporteringsposter i SSB, og det blir derfor vanskelig å sammenligne tall, men det ser ut som det kan være noe økning fra 2020 til 2021. Mange var klare, og raske til å sette i gang høsten 2021 når samfunnet åpnet en liten periode. Bispedømmekontoret har hatt fokus på kontinuerlig arbeid i flere år, og spesielt for ungdom. Kontinuitet og relasjoner er svært viktig i denne målgruppen, og for å få gode relasjoner må man jobbe med kontinuerlig arbeid.

For ledertrening derimot er det økning, og tallene ser til og med ut til å være høyere enn 2019 - tallene. Mange av lederkursene er for fjorårskonfirmanter, og det er gledelig å se at så mange har fått dette opp å gå til tross for et konfirmant-år preget av pandemi.

2021 var et viktig år for ungdomsdemokratiet i Den norske kirke. Både fordi ungdomsdemokratiet ble regelfestet på Kirkemøtet i 2020, og fordi ungdommens kirkemøte har blitt avholdt 20 år på rad. Ungdomstinget i Agder og Telemark (UT-konferansen) ble avholdt 1.-3. oktober og samlet 60 ungdommer fra 13 menigheter. UT-konferansen består av gudstjenester, seminarer med mange aktuelle tema for ungdommene, og gruppesamtaler. Det er spennende å se hvilke seminarer ungdommene velger. Apoloetik og bibelundervisning var fullbooka, mens seminarer som KRIK, band og dans måtte endres/avlyses pga. lite interesse. Vi hadde feiring av ungdomsdemokratiet, og valg av nytt ungdomsråd (UR), som nå består av 8 medlemmer. En delegat fra UR reiste på Ungdommens kirkemøte. Ungdomsrådet har ikke hatt mange møter i 2021 pga. korona, og de fleste møtene har vært digitale. En viktig sak var ansettelse av ny ungdomsrådgiver. Da fikk ungdomsrådet si sin mening, og hadde en representant med på intervju.

I tillegg til menighetenes arbeid for ungdom, så jobber KUP (kirkens ungdomsprosjekt) i Kristiansand jevnt og trutt med grupper for sårbar ungdom som ofte faller utenfor de tradisjonelle ungdomsarbeidene. KUP er et diakonalt arbeid for ungdom, og vi er stolt av alt de får til i KUP. Vi håper enda flere byer etter hvert kan ta i bruk dette konseptet.

Høsten 2021 mottok Kristiansand kirkelige fellesråd midler fra kirkerådet for å etablere samtaletilbudet VENTIL for unge voksne. Prosjektet skal etableres innen utgangen av 2022, med målsetting om å inngå i ordinær drift. VENTIL er et gratis samtaletilbud som ble startet av Institutt for sjelesorg, Modum Bad i 2017, og som i dag eies av Oslo Bispedømme. Målgruppen for samtaletilbudet er unge voksne (18-30 år), og tilbudet består av 5 samtaler (med mulighet for 3 ekstra ved behov). Sjelesørgere rekrutteres primært blant prester og diakoner.

Tiltak

- Det er fortsatt viktig å jobbe for flere lokale fellesskap for ungdom.
- Ivaretagelse av ansatte som jobber med ungdom er viktig. Utfordre til enda mer nettverksbygging for ansatte på tvers av menighetene.
- Få enda flere menigheter til å delta på UT-konferansen. Nettverksbygging og erfaringsdeling på tvers av menigheter og prosti både for ungdommene og de ansatte.
- Oppmuntre til samarbeid på tvers av menighetsgrenser.

Tilbud til unge 13-17 år, enkelttiltak og kontinuerlige

Kontinuerlige tilbud for 13-17 år, antall

Enkelttilbud for 13-17 år, antall

Lederkurs for unge 13-17 år, antall

2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring
81	31		%	73	14		%	66	27	70	159%

Tilbud til unge voksne 18-30 år, enkelttiltak og kontinuerlige

Kontinuerlige tilbud for 18-30 år, antall

Enkelttilbud for 18-30 år, antall

Lederkurs for 18-30 år, antall

2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring
37	39	27	-31 %	16	9	7	-22 %	8	4	11	175%

3 B 6.1 Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Det avholdes ikke kirkevalg før i 2023, og det vil derfor ikke på det nåværende tidspunktet kunne sies noe om oppslutningen om dette.

Imidlertid har Agder og Telemark bispedømmeråd i sak 31/20 gjort følgende vedtak:

- *Informasjonen utad må være betydelig større og bedre ved neste valg.*
- *Plan for valget i 2023 legges frem for bispedømmerådet høsten 2022.*

Prosjektansvarlig på bispedømmekontoret er klar, og vil sammen med flere sørge for at forberedelsene til valget i 2023 vil bli gjennomført på en god måte.

3 B 6.2 Reduksjon i administrative kostnader

Året 2021 er andre året med helårvirkning av nyopprettet felles økonomienhet (FØ) i rDnk. Som en følge av dette ble oppgaver og bemanning overført fra bispedømmekontoret til ny felles enhet.

For øvrig viser regnskapet for 2021 en reduksjon i administrative kostnader knyttet til mindre reise- og kursvirksomhet. Noe av dette anses å være en kortvarig reduksjon som følge av koronasituasjonen. Samtidig har den økte digitale kompetansen gitt mulighet for å være enda mer bevisst på hvilke ressurser man benytter til møtevirksomhet. Dette både ut ifra et økonomisk- og et klimaperspektiv.

Dette er en lærdom og bevissthet på ressursbruk vi vil ta med oss også etter koronaen.

3 C. FNs bærekraftsmål

Bærekraftsmålene er inkludert i kirkens «Plan for diakoni» og omtales som følger:

«Bærekraftsmålene representerer en felles agenda som kirkene deler med stater, kommuner, næringsliv og ulike aktører i sivilsamfunnet. Bærekraftsmålene er verdens felles mål for å bekjempe fattigdom, verne om livet på jorda og skape fredelige og bærekraftige samfunn for alle. Mange av målene har tema som kirker har vært opptatt av og kjempet for i lang tid. Derfor er de et nyttig rammeverk både for å fortolke kirkens eget samfunnsengasjement, og for å utvikle og fordype samhandling med kommuner og andre aktører.»

Det har ikke blitt jobbet bevisst og systematisk med å implementere bærekraftsmålene i kirkens arbeid i Agder og Telemark bispedømme. Vi kan likevel konstatere at mye av det som skjer i våre menigheter svarer til flere av Bærekraftsmålene. Det vil være nyttig i tiden framover å jobbe mere systematisk med å se kirkens arbeid i lys av Bærekraftsmålene, blant annet i ny strategiplan.

Noen konkrete tiltak initiert av bispedømmet som kan relateres til Bærekraftsmålene:

- *Grønne menigheter.* Agder og Telemark bispedømme har 20 registrerte Grønne menigheter.
- *Miljøfyrtårn.* Agder og Telemark bispedømmekontor er sertifisert som Miljøfyrtårn. Det tilstrebes en miljøbevissthet blant våre ansatte omkring bruk av transport, strømforbruk, sortering av avfall etc.
- *Klima og miljøkonferanse.* Hvert år blir det gjennomført en tverrkirkelig klima- og miljøkonferanse i bispedømmet i regi av «Forum for menighet og klima i Kristiansand». Konferansen støttes økonomisk av Kristiansand kommune. Målgruppen er kirkelig ansatte både i Dnk og frikirkene i regionen. Deler av konferansen er også åpen for alle interesserte. Planlagte konferanse i 2021 kunne ikke gjennomføres på grunn av pandemien og ble derfor utsatt til 2022.
- *Skaperverkets dag.* Hvert år på pinsedag feires Skaperverkets dag med en tverrkirkelig utegudstjeneste i Kristiansand sentrum. Gudstjenesten inngår som en del av programmet for «Miljøuka i Kristiansand» og støttes økonomisk av Kristiansand kommune. I 2021 ble gudstjenesten, på grunn av korona, gjennomført digitalt og publisert gjennom digitale medier. Agder og Telemark bispedømme er hovedarrangør for gudstjenesten i samarbeid med Kristiansand domkirke og Kristiansand Frikirke.

3 D Kort om biskopens virksomhet

Det meste av arbeid til organet Biskop er beskrevet andre steder i årsmeldingen. Her trekkes bare frem noen som er mer spesifikke for biskopen.

Arbeidssituasjonen i kirken og utøvelsen av tilsynet

Våren 2021 var preget av koronasituasjonen. Svært mye av det vanlige utadrettede arbeidet ble satt på vent, eller foregikk digitalt. Tilsynet ble primært utøvd ved digitale samlinger for de forskjellige yrkesgruppene og prostiene og ved samtaler, brev til ansatte og råd, og ved enkeltsamtaler. Mange arrangementer ble flyttet til høsten. Det gjorde at høsten ble mer krevende med hensyn til arbeidsmengde og aktivitet for kirkens ansatte og frivillige i bispedømmet, inkludert biskopen. Men vi klarte, å være kirke i hele bispedømmet takket være en imponerende innsats fra ansatte og frivillige. Den virkelige utfordringen kom i forbindelse med nedstengningen i desember. Den hadde en annen virkning på kirkens ansatte enn tidligere innstramninger. Kreativiteten og pågangsmotet, ikke minst i forhold til det digitale, var et helt annet sted. Flere proster melder om en form for sorg oppgitthet.

Biskopens tilsyn i denne situasjonen var derfor ikke primært å oppmuntre til fornyet tjeneste, men til å se og anerkjenne situasjonen. I neste fase blir det derimot viktig å motivere og inspirere til fornyet tjeneste.

Visitasene våren 2021 ble utsatt til høsten. Høsten ble det gjennomført 4 visitaser, mot normalt 7-8 i løpet av et år.

Samarbeidsrelasjonene

Trenden om nærmere samarbeid mellom de to arbeidslinjene og også til fagforeningene, fortsatte i 2021, og det er et håp og tro på at det har satt varige spor for fremtiden.

Rekruttering og vigslinger

Det var rekordmange (10) som hadde stiftspraksis i bispedømmet i 2021. Alle hadde tilknytning til bispedømmet. Seks av disse ble vigslet til tjeneste i bispedømmet (en av dem til bymisjonen), noe som er et gledelig tall. De som vigsles er også svært dyktige kandidater.

Noen tanker om veien fremover

I løpet av pandemien har kirken på en imponerende måte klart å holde oppe en del av sine kjerneoppgaver som dåp, konfirmasjon og begravelser. Det som imidlertid blir den store utfordringen, blir å få hele den gudstjenestefeirende menigheten til å vende tilbake. Vi er definitivt ikke der ved inngangen til 2022. Uten denne menigheten mister vi en viktig ressurs med hensyn til å rekruttere nye frivillige medarbeider. Uten frivilligheten når vi mye kortere ut. En stabsstyrt kirke har sine klare begrensinger med hensyn til å nå ut til alle. Dette gjelder ikke minst innen trosopplæring, diakoni og ungdomsarbeidet.

IV Styring og kontroll i virksomheten

4 A HMS/Arbeidsmiljø

Korona-pandemien har gjort HMS-arbeidet på prostiplan krevende. Samtidig har risikovurderinger og oppmerksomhet rundt ansattes arbeidssituasjon vært særlig viktig. Lokale verneombuds tilbakemeldinger om dette er tatt til etterretning. Det er ikke grunn til å anta at utfordringene har hatt betydning for sykefraværet.

Samhandling og HMS

Samhandling rundt HMS er formalisert i alle prostier og fungerer i all hovedsak veldig bra. Samordningsavtalens punkt om samordningsmøter er ikke godt nok fulgt opp og er tatt tak i for oppfølging i 2022. Konflikthåndtering på tvers av arbeidsgiverlinjene har vært gjennomført tilfredsstillende.

Det er verneombud i alle prostier, og samhandlingen mellom prostier og fellesråd er i det aller meste svært god, med bakgrunn i samordningsavtaler i alle fellesrådsområder. Det er jevnlig vernerunder, med økende oppmerksomhet på psykososiale forhold.

På linje med tidligere år gjennomførte hovedverneombudet dagsamling med alle verneombud der nasjonalt hovedverneombud bidro.

Det er økende bevissthet på bruk av avviksmelding. Også her er samhandlingen mellom prost og kirkeverge jevnt over god.

Det var planlagt HMS-revisjon i fire prostier. Sentrale bestemmelser knyttet til gjennomføringen gjorde at disse ble utsatt til våren 2022.

Sykefravær

Sykefravær	2019			2020			2021		
	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn
Agder og Telemark	4,8 %	9,5 %	3,1 %	5,4 %	9,1 %	3,9 %	5,4%	10,3%	3,2%
Gjennomsnitt alle BDR	4,8 %	6,8 %	3,7 %	5,3 %	7,0 %	4,2 %	5,8%	7,9%	4,4%

Som det fremgår av tabellene, er det totale sykefravær totalt noe under landsgjennomsnittet.

Det som gir grunn til bekymring, er i første rekke det høye sykefraværet blant kvinner. Dette er behandlet og drøftet både i RAMU(Regionalt arbeidsmiljøutvalg), kontaktmøter (Biskopens kontaktmøte med tillitsvalgte) og prostemøte. Det er grunn til å følge dette videre, da sykeprosenten blant kvinner har vært økende over en periode. En del av forklaringen på det høye sykefraværet hos kvinnelige ansatte, kan være at de utgjør en forholdsvis liten del av den totale arbeidsstyrken, ca. 30 %. Da vil enkelttilfeller slå kraftigere ut enn ved mannlige tilsatte.

Samtidig kan vi ikke slå oss til ro med denne forklaringsmodellen. Sammen med vernetjeneste, tillitsvalgte og proster arbeider vi for å skaffe oss en oversikt og bedre faktagrunnlag for hva som her kan være arbeidsrelatert av sykemeldinger. Denne kartleggingen ønsker vi skal kunne ut i en proaktiv personalpolitikk der vi både ved hjelp av konkrete enkelttiltak og eventuelle strukturelle grep, kan få sykefraværet blant kvinner ned.

Arbeidsmiljøundersøkelsene for kvinnelige prester og personer med LHBT+ identitet..

De nasjonale undersøkelsene om arbeidsmiljøet for kvinnelige prester og personer med LHBT+ identitet har vært nyttige verktøy i arbeidet med arbeidsmiljøet.

Begge undersøkelsene har vært behandlet og drøftet i relevante sammenhenger, både i administrasjonen, prostegruppen, kontaktmøter med tillitsvalgte og kirkeverger, vernetjenesten, fagdager og RAMU. I tillegg er begge rapportene lagt frem til behandling i bispedømmerådet. Rådet vedtok å sende begge rapportene til alle menighetsråd og fellesråd, med anbefaling at de lokalt også arbeidet med de utfordringene rapportene peker på.

Rapportene har gitt oss viktig faktagrunnlag og avdekket på hvilke områder vi som bispedømme trenger å arbeide med forbedringer. Fremover blir det derfor viktig at dette er med på å styre vår personalpolitikk og handlingsplaner.

Medarbeiderundersøkelsen

Det har vært nyttig at hele rDnk har hatt samme medarbeiderundersøkelse. Vi har ekstra forventninger til undersøkelsen for 2021 siden dette er første året da også fellesrådene er med. Det er litt for tidlig å være for detaljert om de funn som er gjort i undersøkelsen, siden tidslinjen for bearbeiding av denne er vinteren 2022. Rent generelt kan vi allikevel si at blant presteskaper ser man tydelig at man er fornøyd med at prostene oppleves som en tilgjengelig leder. I administrasjonen er et godt arbeidsmiljø noe av det som verdsettes mest. Så viser naturligvis også undersøkelsen oss områder hvor vi har forbedringspotensialet som arbeidsplass. For de administrativt ansatte handler dette blant annet om at man blir bedre i å utarbeide mål og prioriteringer i arbeidet slik at man kan møte endringer i samfunnet. For presteskaper er det viktig å se på tiltak som gjør at stressnivået ikke oppleves for høyt. Vi har sammen med prostene gått gjennom hvordan medarbeiderundersøkelsen skal bearbeides og følges opp. Dette arbeidet pågår nå i alle prostier.

Så har vi sammen med kirkevergelaget, utarbeidet en plan på hvordan begge linjene kan arbeide med rapporten i det enkelte fellesrådsområde og eventuelt lokale staber. Representant fra bispedømmeadministrasjon og kirkevergelaget har laget et webinar med proster og kirkeverger som målgruppe. Tanken er å gi informasjon og opplæring i hvordan undersøkelsen kan brukes.

Rutiner for intern varsling om kritikk verdige forhold.

Vi har benyttet oss av de varslingsrutiner som ble vedtatt i rDnk november 2017. Disse ligger på våre hjemmesider og vi prøver å formidle dette i aktuelle sammenhenger. Vi ser frem til å ta i bruk den nye varslingsappen og er iferd med å gi ansatte opplæring i hvordan den brukes.

4 B Likestilling

Tilsetninger i 2021

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Herav kvinner	Kvinneandel	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Kvinneandel
Agder og Telemark 2020	22	90	35	39 %	23	9	39 %
Agder og Telemark 2021	18	63	20	32 %	14	4	29 %

Det totale antall søknader og tilsetninger gikk markant tilbake i 2021. Samtidig gikk prosentandelen kvinnelige søkere og ansettelser tilbake. Fra en økning i kvinneandelen både for antall søkere og antall tilsatte i 2020, har det det vært en tilsvarende tilbakegang i 2021.

Andelen kvinnelige prester i faste stillinger	2018	2019	2020	2021
Agder og Telemark	30 %	28 %	30 %	30 %
Gjennomsnitt alle BDR	34 %	36 %	36 %	32 %

Andelen kvinner i stilling som prost og biskop	2020				2021			
	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel
Agder og Telemark	3	7	10	30 %	3	6	9	33 %
Gjennomsnitt alle BDR				28 %	32	67	99	32 %

Kvinneandelen i presteskapet har vært stabil de senere årene. Den har ligget noe under gjennomsnittet for alle bispedømmene. Mens andelen er uendret fra forrige år hos oss registrerer vi en tilbakegang for gjennomsnittet totalt.

Lønn

Bispedømme	Totalt prester	Kapellaner	Sokneprester	Proster	Spesialprester	Øvrige ansatte
Agder og Telemark	96,2	99,3	96,8	97,4	101,1	90,8
Totalt	97,6	99,1	98,5	100,9	98,7	93,2

Lønnsnivået blant kvinnelige prester er totalt noe lavere enn for menn, og noe lavere enn gjennomsnittet for alle bispedømmer. Dette mener vi i all hovedsak skyldes alderssammensetning og ansiennitet.

Vurdering

Andelen kvinner i faste stillinger har vært forholdsvis stabil gjennom de siste fem årene etter at man tidligere år opplevde en god økning.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet ligger Agder og Telemark betydelig under. Dette er ikke tilfredsstillende. Vi ønsker å arbeide målretta for å oppnå sterkere kjønnsbalanse blant de ansatte.

Noe av utfordringen de senere år har vært mangel på kvinnelige søkere.

Kvinneprest-undersøkelsen viser stor trivsel blant de kvinnelige medarbeidere i bispedømmet vårt og utenom de generelle utfordringer som reflekteres i hele kirken, er det vanskelig å trekke mye ut av undersøkelsen som kan peke på spesielle tiltak vi bør gjøre for å øke rekrutteringen av kvinner

I tillegg til at vi i alle utlysninger oppfordrer kvinner til å søke, har bispedømmerådet bestemt at kvalifiserte kvinnelige søkere alltid skal kalles inn til intervju.

Både som en oppfølging av kvinneprest-undersøkelsen, men også for å styrke felleskapet mellom våre kvinnelige prester, arrangerte vi høsten 2021 egen samling for kvinnelige prester.

Kvinneandel bispedømmeadministrasjonen

Kjønnsbalanse i administrative stillinger																
Kjønnsfordeling bispedømme-kontoret	Ledere			Rådgivere			Konsulenter			Andre			Totalt			
	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	
Agder og Telemark 2020	3	0	0 %	10	2	20 %	2	2	100%	1	1	100 %	16	6	37 %	
Agder og Telemark 2021	3	1	33 %	8	3	38 %	2	2	100%	1	1	100 %	14	7	50 %	

Det er en markant økning i kvinneandelen blant administrativt ansatte, både blant ledere og rådgivere. Tallene gjelder pr. 31.12.21.

4 C Vurdering av mislighetsrisiko

Bispedømmerådet har fokus på å ha god oversikt over den løpende økonomien – i tett dialog med Felles økonomienhet (FØ).

I tillegg til månedlig økonomirapportering har det vært tett oppfølging av vikarbruk ved sykdom og vakanser. Videre er det fokus på gudstjenesteforordning i enkelte prostier, for derved å komme i takt med behov og tilgjengelige ressurser.

Det er ikke avdekket vesentlige avvik i 2021, og eventuelle mindre feil/mangler er løpende korrigeret.

Fra 01.01.2017 er det økonomiregelverk og internkontrollforskrifter m.v. for Den norske kirke som har vært gjeldende. I tillegg ble det høsten 2021 iverksatt nye administrative økonomibestemmelser. Det er ved utgangen av 2021 ikke avdekket styringsvikt eller mangler som bør kommenteres særskilt.

V Vurdering av fremtidsutsikter

Agder og Telemark bispedømme har mange og gode menigheter og dedikerte ansatte og frivillige.

I årene som kommer blir det nødvendig og viktig for menighetene i Agder og Telemark bispedømme å fortsette den positive trenden med å ta medlemmene og de frivillige medarbeiderne på alvor.

Arbeidet i bispedømmet har som resten av verden vært sterkt preget av pandemien de siste årene. Dette vil prege menighetene i lang tid fremover på ulike måter. Det vil kreve hardt arbeid for menighetene å få aktivitetsnivået opp på et ønsket nivå. Ikke nødvendigvis slik som det var før, men slik som det er realistisk for den enkelte menighet.

Menighetene vil fremover trenge mye støtte i dette arbeidet. Det er også for noen menigheter en gyllen anledning til å se på arbeidet sitt og vurdere hvordan man skal jobbe videre. Derfor er det både gledelig at det kommer et verktøy som vil lette dette arbeidet; Helhetlig Menighetsplan.

I tråd med Kirkemøtets vedtatte strategi for årene 2022 – 2029 er det mange områder som vil være viktige fremover i Agder og Telemark bispedømme. Vi vil trekke frem noen punkt som vi ser trenger et spesielt fokus fremover:

- *Frivillighet:* I frivillighetsåret 2022 er det selvsagt viktig, men også fordi vi opplever at flere menigheter rapporterer om vanskeligere enn noen gang å rekruttere frivillige, men også det å få tilbake dem som var aktive før pandemien.
- *Givertjeneste* tror vi fortsatt er et viktig satsingsområde fremover. Givertjeneste kan generere mer til menighetene når det gjelder aktiviteter, men også til stillinger, i tillegg til det bibelske prinsipp om gleden ved å gi i seg selv. Vi har mye å hente på å jobbe målbevisst på dette området, og det har vist seg gjennom pandemien at de menighetene som allerede hadde etablert en givertjeneste har klart seg noe bedre økonomisk enn mange andre. Givertjeneste påvirker også givergleden i kollekten.
- *Ungdom:* Agder og Telemark bispedømme har et ønske om å styrke ungdomsarbeidet i bispedømmet. Konkret har dette gitt seg utslag i økning av stillingsressurs på bispedømmekontoret, fra 80 til 100% ungdomsrådgiver fra høsten 2021.
- *Unge voksne:* Det finnes lite arbeid rettet mot denne aldersgruppen i vårt bispedømme, og vi ser at det er etterspurt. Vi ønsker derfor å oppmuntre menighetene til å se på muligheten for å gjøre noe på dette området, primært i de større byene. Flere av våre studiesteder har studentprest tilknyttet, og det er naturlig at disse områdene har størst fokus.
- *Diakonalt:* De siste årene har særlig vist at en økt satsing på diakoni er helt nødvendig. Det jobbes hele tiden med å få flere diakonstillinger / økte stillinger i bispedømmet, men at også de menighetene som ikke har egen diakon skal jobbe planmessig med diakonifeltet. Det vil være et stadig større behov for satsinger her, men også generelt et fokus på å ha gode samlingspunkt i alle menighetene som innbyr til trygge fellesskap for alle, enten det er aldersbestemt eller andre former for fellesskap.
- *Rekruttering:* Rekrutteringsutfordringen begynner nå å merkes også i vårt bispedømme, og den ventes å bli større framover. Bispedømmerådet har et tydelig fokus på dette.

Det rapporteres om mange slitne ansatte i menighetene gjennom en lengre periode med pandemi, der det har vært både vanskelig å planlegge, og utfordrende å legge til rette for stadige endringer. Å trygge ansatte, jobbe med fellesskapet i de enkelte staver og på tvers mellom staver vil være viktig å prioritere fremover.

VI Årsregnskap

Ledelseskomentar til årsregnskapet 2021

Innledning

Agder og Telemark bispedømme er en del av rettssubjektet Den norske kirke og dekker Agder fylke, samt Telemark, nå del av Vestfold og Telemark fylke.

Kirkerådets tildeling til Agder og Telemark bispedømmeråd skal sikre en lokal forankret folkekirke i alle sokn, og sørge for tilstrekkelig prestatjeneste slik at gudstjenester og kirkelige handlinger avholdes, døpte får trosopplæring og at det åndelige liv vekkes og styrkes i menighetene.

Det totale driftsbudsjettet for Agder og Telemark bispedømme i 2021 var på kr. 171.292.000.- Av dette utgjorde driftsbudsjettet kr. 124.327.000.- og tilskuddsbudsjettet kr. 46.965.000.-

Driftsregnskapet

Administrasjonen

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 13 429 000. Dette er 1 403 000 mindre enn budsjettet til administrasjonen. Regnskapet viser lønnsutgifter som er kr 897 000 lavere enn budsjettet. Dette kommer av permisjon og vakanser i vår og høyere lønnsrefusjon for noen stillinger enn det som var budsjettet. Pandemien har ført til lavere utgifter til møter, kurs og reiser. Disse budsjettpostene har til sammen en innsparing på kr 592 000.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestatjenesten er på kr 109 100 000. Det er kr 395 000 (0,4 %) lavere enn budsjettet. Regnskapet viser et samlet mindreforbruk på lønn på kr 269 000. Refusjon for lønnsutgifter til vikarer og samarbeidsstillinger i fellesråd er ført som driftskostnader. Disse ble kr 313 000 høyere enn budsjettet. Ser vi dette samlet, er lønnsutgiftene til prester kr 44 000 høyere enn budsjettet. Driftsutgiftene på presteskaper gikk i balanse (avvik på kr 9 000).

Tilskudd

Det er utbetalt kr 117.000 mer enn tildelingen til trosopplæringsmidler/diakoni/kirkelig undervisning. Disse vil bli finansiert ved bruk av tidligere års mindreforbruk som står i balansen. Hele tildelingen til opplysningsvesenets fond er benyttet.

Regnskapet for Agder og Telemark bispedømmeråd inngår i det samlede regnskapet for rettssubjektet Den norske kirke, og revideres av eksternt revisjonsfirma.

Oppsummert mener ledelsen at det er grunn til å være godt fornøyd med økonomistyringen i 2021.

Kristiansand, 28.02.2022

Per Gunnar Pedersen

Ledere Agder og Telemark bispedømmeråd

Aslak Wegge

Stiftsdirektør

Regnskapsrapportering

Budsjettgruppe 1 drift

Agder og Telemark bispedømmeråd mottok i 2021 en samlet tildeling på kr 171 292 000 fra Kirkerådet. Driftstildelingen for 2021 var på kr 124 327 000.

Agder og Telemark bispedømmeråd har et mindreforbruk på drift ved utgangen av 2021 på kr 1 799 000. Dette utgjør 1,4 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	31.12.2021	31.12.2021	
Budsjettgruppe 1 - Driftsregnskapet			
Inntekter	-1 125	-933	192
Tilskudd/varekjøp	50		-50
Lønnskostnader	113 863	115 030	1 167
Andre driftskostn	9 740	10 230	490
Sum budsjettgruppe 1	122 528	124 327	1 799

Budsjettgruppe 2 tilskudd

Agder og Telemark bispedømme fikk i 2021 kr 46 965 000 til trosopplæring, diakoni, undervisning, kirkemusikk i domkirken og midler fra Opplysningsvesenets fond.

Det ble utbetalt kr 30 508 000 i tilskudd til menigheter til trosopplæring og kr 15 585 000 til diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	31.12.2021	31.12.2021	
Budsjettgruppe 2 og 3 - Tilskudd *			
Trosopplæring	30 508	30 375	-133
Diakoni	7 153	7 238	85
Undervisning	8 607	8 538	-69
Kirkemusikk	125	125	-
Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Annet (inkl OVF)	689	689	-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Sum budsjettgruppe 2 og 3	47 082	46 965	-117

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tildelingen på midler fra Opplysningsvesenets fond var i 2021 på kr 689 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2021		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon - 491			-
Diakoni - 492	141		-141
Barn og unge - 493	165		-165
Gudstjenesteliv - 494	55		-55
Kirkemusikk og kultur -495	148		-148
Samisk kirkeliv -496			-
Andre fellestiltak (inkl SMM) - 497	180		-180
Internasjonale og økumeniske organisasjoner -498			-
		689	689
Ovf total (for rapportering til Ovf)	689	689	-